

PAROLE

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen jäsenlehti

Kesäkuu 2024 • nro 2 (358) • 93. vsk

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ

Sisällys

Pääkirjoitus: Si vis pacem, para bellum – Jos haluat rauhaa, valmistaudu sotaan.....	3
Perinneyhdistys palkitsi yhteisen asian eteen uurastaneita.....	4
Panssariprikaati.....	5
30-vuotiaan Kanta-Hämeen merkittävin projekti on ollut jääkärilipun uusiminen.....	6
Jääkäreiden Saksassa saama koulutus oli sodanaikaiseksi poikkeuksellisen perusteellinen.....	8
Kolumni: Vesa Valtonen.....	12
JP27:n Helsinki-Uusimaa kokousti huoneessa missä jääkäri liike perustettiin 110 vuotta sitten.....	13
Uudenmaan prikaati on mukana kansainvälisessä merijalkaväkiyhteistyössä.....	14
Kolumni: Jukka Knuuti.....	18
Muuttokuormallinen esineistöä Jääkärimuseon kokoelmiin	19
Veteraanijärjestöt historiaan – Tilalle tulevat perinneyhdistykset.....	20
Jääkäriperinteen kiinnostavuus on iätöntä ja ajatonta	22
Osastojen yhteyshenkilöt.....	23
Aarne Snellman oli ilmavoimien omintakeinen kehittäjä	24
Elämää punaisten hallitsemassa Helsingissä keväällä 1918	28
Majuri Bayer tervehtii meitä	31
Münsterin 11 jääkärihautaa ovat osa Suomen historiaa.....	32
Suomen Vapaudenpatsaan puhutteleva ja ajan hammasta kestänyt symboliikka	34
Luento: Mark Aretz.....	38
Vuoden Lotta 2024 on kaikkien Suomen presidenttien aikaan elänyt Eva Lintunen.....	39
Majurit matkalla – Hiidenmaalla ja Saarenmaalla on paljon sotahistoriallista nähtävää....	40
Erkki Pekki in Memoriam	45
Kirjeitä toimitukselle	46
Kirjallisuutta	47

Vaasan kauppatoria hallitsee Suomen Vapaudenpatsas. Se on Yrjö Liipolan ja Jussi Mäntysen suunnittelema, vuonna 1938 paljastettu monumentaalinen veistoskokonaisuus, Teoksen korkeus jalustoineen on 14 metriä ja jalustan päällä olevan osan korkeus on kuusi metriä. Pronssiveistos painaa 3,6 tonnia. Kokonaisuus koostuu tummasta graniitista tehdyn jalustan lisäksi viidestä mustaan graniittiin veistetyistä reliefistä ja leijonasta, sekä pääryhmästä, joka on valettu tummaan pronssiin. Kuva Raimo Latvala.

Si vis pacem, para bellum

Jos haluat rauhaa, valmistaudu sotaan. Euroopassa eletään nyt todeksi tuota roomalaisten paradoksista sananlaskua. Sen eräänä niin ikään paradoksisena ilmentymänä on EU:n rauhanrahasto, josta maksetaan Ukrainaan lahjoitettavaa sotakalustoa.

On murheellista, että joudutaan lisäämään aseiden tuotantoa, kun ihmiskunnan tulevaisuuden kannalta olisi paljon tärkeämpiäkin asioita, kuten ilmastonmuutos ja siirtolaistulva Eurooppaan, joka koettelee yhteiskunnan vakautta monessa maassa. Populistipuolueet kasvattavat kannatustaan, sillä joukkomittainen ei-toivottu maahanmuutto ei kansalaisia miellytä.

Erittäin vaarallista on, että näissä ääripuolueissa on Venäjän ymmärtäjiä. He sanovat haluavansa rauhaa ja Ukrainan sodan lopettamista. Heidän mielestään sota saadaan loppumaan, kunhan lopetetaan asetoimitukset Ukrainaan. Kyllä kai sota loppuisi, kun Ukraina ei enää kykenisi puolustustautumaan Venäjän hyökkäystä vastaan. Se ei toisi rauhaa Eurooppaan, sillä se rohkaisisi Venäjää jatkamaan aggressioitaan.

Venäjän hallinto haluaa palauttaa voimaan tsaarin-Venäjän ja Neuvostoliiton vallan rajat. Tsaarin-Venäjän rajojen sisälle mahtuivat mm. Puola, Viro, Latvia ja Liettua. Ja myös Suomi. Neuvostoliitto taas tarkoittasi Itä-Euroopan maiden sortoa.

Epävarmuutta Ukrainan tukemiseen Yhdysvaltojen ensi syksyn presidentinvaalit. Putinia ja muita maailman diktaattoreita ymmärtävän Trumpin mahdollisuudet tulla valituksi näyttävät kohtuullisen hyviltä. Hän on uhonnut,

että hän lopettaisi Ukrainan sodan 24 tunnissa. Se rauha ei tarkoittaisi ainakaan Ukrainan rauhalle asettamia ehtoja: miehitettyjen alueiden palauttaminen, mukaan lukien Krim, sotarikollisten rankaiseminen ja sodan aiheuttamien vaurioiden korvaaminen.

Kremlin märkä uni laajentumisesta aikaisemmille rajoille ei kuitenkaan muutu todellisuudeksi. Euroopan unionin maat Unkaria ja Slovakiaa lukuun ottamatta ymmärtävät, ettei Venäjän voida sallia voittoa.

Kun Neuvostoliitto hajosi, Francis Fukuyama kirjoitti kirjani: Historian loppu. Se merkitsi länsimaisen liberaalidemokratian voittoa. Neuvostoliiton sorruttua ei olisi enää sodan vaaraa. Ei tarvittu enää sotaväkeä puolustamaan läntisiä maita. Armeijoita supistettiin. Miekat taottiin auroiksi, kuten sananlaskussa sanotaan.

Toisin kuin muualla Suomessa luotettiin historian kokemuksiin. Yleisestä asevelvollisuudesta ei luovuttu vihervasemmiston vaatimuksista huolimatta. Kun muut luopuivat kalustosta, Suomi osti romun hinnalla muiden poistamia tykkeitä, panssarivaunuja ja ennen kaikkea tykistön ampumatarvikkeita.

Kun vuosituhannen vaihteessa muissa maissa Suomen maanpuolustusta kutsuttiin maanpuolustuksen ulkomuseoksi, nyt meitä pidetään maanpuolustuksen mallimaana.

Meillä uskottiin kenraali Adolf Ehrnroothia, joka sanoi: Suomi on maa, jota kannattaa puolustaa.

Jukka Knuuti

Perinneyhdistys palkitsi yhteisen asian eteen uurastaneita

Päivän tapahtumat alkoivat jo aamulla. Ennen kuin ryhdyttiin juhlimaan 30-vuotiasta Kanta-Hämettä pidettiin perinneyhdistyksen kevätkokous. Sen aloitti majuri Mikko Jurmu esitellen kokoukselle Panssariprikaatin. Olimmehan Parolannummella Panssariprikaatin vieraana, vaikkakin sotilaskoti sijaitsee varuskunnan aidan ulkopuolella.

Kokouksen tärkein asia oli perinneyhdistyksen hyväksi toimineiden

henkilöiden palkitseminen. Jääkärisäätiön hallituksen puheenjohtaja Pertti Laatikainen luovutti Jääkäriperinneliikkeen korkeimman huomionosoituksen, pienoisjääkärilipun Martti Ehrnroothille ja Ari Parkkolalle. Edellinen on ollut vuosia jääkäriperinteen ylläpitämisen avainhenkilö Vaasassa ja jälkimmäisen, 30-vuotisjuhliaan viettävän, varsin aktiivisen Kanta-Hämeen puheenjohtaja.

Mauri Lindroth (Länsi-Pohja) palkittiin JP29:n perinneyhdistyksen pienoislipulla. Tassilo Schmitt-Fahrnert (Helsinki-Uusimaa) sekä Christian Behnke (Helsinki-Uusimaa) palkittiin perinneyhdistyksen standaarilla.

Kultaisen jäsenansiomerkin saivat Markku Aherto (Lappi) numero 74, Raimo Rosendahl (Varsinais-Suomi) numero 75, Teuvo Mahrberg (Kanta-

Kaksi ansioitunutta jääkäriperinteen vaalijaa palkittiin jääkäriperinneliikkeen korkeimmalla huomionosoituksella, pienoisjääkärilipulla. Ryhmäkuvassa palkitut ja palkintojen jakajat. Vasemmalta Jääkärisäätiön puheenjohtaja Pertti Laatikainen, palkitut Martti Ehrnrooth, Ari Parkkola ja perinneyhdistyksen puheenjohtaja Vesa Valtonen. Kuva Raimo Latvala.

Häme) numero 76, Pertti Kiviniemi (Kanta-Häme) numero 77, ja Mark Aretz (Helsinki-Uusimaa) numero 78.

Hopeinen jäsenansiomerkki jaettiin seuraaville: Rauno Suhonen (Kuopio) numero 182, Pekka Sillanpää (Helsinki-Uusimaa) numero 183, Karin Ignatius (Etelä-Karjala) numero 184, Katri Jauro (Kanta-Häme) numero 185, Risto Laitinen (Kanta-Häme) numero 186, Pekka Salmela (Kanta-Häme) numero 187 sekä Hannu Pohjanpalo (Helsinki-Uusimaa) numero 188.

Pronssisen jäsenansiomerkki luovutettiin seuraaville: Mikko Kuokka (Lappi) numero 194, Ilkka Vuorisalo (Satakunta) numero 195, Antti Suomela (Satakunta) numero 196, Kaarlo Kalliala (Varsinais-Suomi) numero 197, Pentti Seppälä (Varsinais-Suomi) numero 198, Tuula Rahkonen (Varsinais-Suomi) numero 199, Erkki Lehmus (Varsinais-Suomi) numero 200, Eero Jousikoski (Varsinais-Suomi) numero 201, Ahti Luukkonen (Etelä-Karjala) numero 202, Erkki Lehtonen (Etelä-Karjala) numero 203, Martti Larkka (Kanta-Häme) numero 204, Martti Rekola (Kanta-Häme) numero 205, Risto Ruohosenmäki (Kanta-Häme) numero 206, Jouni Sillanmäki (Kanta-Häme) numero 207 sekä Juha Torkkeli (Helsinki-Uusimaa) numero 2208.

TEKSTI: **Jukka Knuuti**
KUVAT: **Jorma Ignatius**

Ylimääräisenä ohjelmanumerona oli halukkaille käynti Panssarimuseossa. Siellä viimeisen vuoden vetonaulana on Königstiger, Saksan toisen maailmasodan jyrin panssarivaunu. Se tuplasi viime vuonna museon kävijämäärän. Kuva Raimo Latvala.

Varuskunnassa kun oltiin, lounas nautittiin muonituskeskuksessa, miksi ruokalaa nykyisen kutsutaan. Kuvassa aterioivat vasemmalta Ilkka Uotila, Jukka Knuuti sekä Pertti Ruotsalainen sekä heitä vastapäätä Rauno Suhonen. Kuva Jorma Ignatius.

Panssariprikaati

Panssariprikaati kouluttaa vuosittain noin 2600 varusmiestä ja 3000 reserviläistä. Palkattua henkilökuntaa on noin 650. Varusmieskoulutuksen ohella Panssariprikaati vastaa toiminta-alueellaan viranomaisyhteistyöstä, maanpuolustustyöstä sekä reserviläisten koulutuksesta. Lisäksi se ylläpitää sotilaallista valmiutta alueellaan.

Panssariaselajilla on pitkät ja kunniaa perinteet, joita Panssariprikaati ylläpitää vaalii. Panssarimiehet ja naiset tunnustavat väriä, joka on perinteisesti musta! Mustan baretin ohella Panssariprikaatin varusmiehet kantavat Laguksen -nuolet hihamerkkiä.

30-vuotiaan Kanta-Hämeen merkittävin projekti on ollut jääkärilipun uusiminen

JP29:n perinneyhdistyksen Kanta-Hämeen osaston merkittävän projekti on ollut 1993 tapahtunut jääkärilipun uusiminen, sanoi puheenjohtaja Ari Parkkonen. Perinneyhdistyksen Kanta-Hämeen osasto, vuoden alusta Kanta-Häme ry juhli 16. maaliskuuta 30-vuotista toimintaansa. Juhlat pidettiin samassa tilassa kuin perustamiskokous: Parolannummen varuskunnan sotilaskodin auditoriossa.

Päivän juhmallisuuden alkoivat jo aamulla, kun seppeleet laskettiin Hämeenlinnan ja Hattulan sankarihautausmaiden muistomerkeille. Vuosijuhlaa kokoonnuttiin viettämään iltapäivällä. Juhla aloitettiin asiaankuuluvasti Jääkärimarssilla, jonka kajauttivat Hämeenlinnan mieskuoron seniorit directus cantus Erkki Alasen johdolla.

Tervetuliaissanoissaan Parkkola totesi, että rekisteröitynä yhdistyksenä on aloittanut tämän vuoden alussa. Yhdistyksen toiminta alkoi kuitenkin 30 vuotta sitten kun jääkärien päivänä 25.2.1994 se perustettiin samassa tilassa, missä nyt juhlittiin syntymäpäiviä.

Parkkola esitteli Kanta-Hämeen osaston on vuosien varrella toteuttamia isoja projekteja.

Ensimmäinen oli Suomen Jääkärit-lehtisarjan saattaminen kaksiosaiseksi kirjasarjaksi. Osasto sai käyttöönsä hyväkuntoisen jääkärien toimittaman lehtisarjan vuosilta 1919-1920. Lehdet skannattiin ja painettiin kirjoiksi, ensimmäinen kirja julkistettiin vuonna 2001 ja toinen osa vuonna 2002. Jääkärien itsensä ja mukana olleiden aktivistien kirjoittamat kertomukset heti tapahtumien jälkeen antavat mielenkiintoisen kokonaisuuden jääkäriliikkeestä.

Kanta-Hämeen oma lippu naulattiin vuonna 2004.

Kanta-Hämeen merkittävin projekti on ollut Jääkärilipun uusiminen. Kun Jääkärilipun uusiminen tuli ajankohtaiseksi katsottiin osastossa työn kuuluvan Kanta-Hämeen vastuulle. Lipun uusimisessa pyrittiin mahdollisimman tarkasti noudattamaan alkuperäistä lipun mallia. Väreissä ei siinä aivan onnistuttu, kun tarkalleen oikean värisiä kankaita ei ollut saatavilla. Lippu on kokonaan käsin tehty ja sen piirsi graafikko Antti Kuusisto ja valmisti taideompelija Paula Riihihuhta. Jääkärilippu ei ole pelkkä lippu vaan se on taideteos.

Lippu naulattiin Verkatehtaalla 26.2.2013. Samalla Hämeenlinnassa vietettiin jääkärien kotiinpaluun 95-vuotisjuhlaa, joka juhlana oli mieleenpainuva Hämeenlinnan torin katselmuksineen ja paraateineen. Saksalainen lippujoukkue osallistui tilaisuuteen.

Nyt käsiteltiin pienempiä lippuja, kun yhdistys palkitsi ansioituneita jäseniään standaareilla. Ensimmäiseksi sellainen ojennettiin Jorma Jokisalolle, joka oli ensimmäinen puheenjohtaja. Standaarin sai myös

Puheenjohtaja Ari Parkkonen toivotti vieraat tervetulleiksi samaan tilaan, missä JP27:n perinneyhdistyksen Kanta-Hämeen osasto perustettiin 40 vuotta sitten.

Antti Kuusisto, joka piirsi uudistetun jääkärilipun. Lisäksi standaarilla palkittiin Mirva Orava, Kimmo Kopra, Ilkka Ruohola, Timo Ingman, Kalle Hurme, Olli Liusjärvi. Seppo Jauro sekä Siiri Elomaa.

"Syvä iskumme on". Kuoron esittämän Jääkärimarssin Panssariprikaatin sotilaskodin auditorioon kerääntynyt juhlayleisö kuunteli seisaallaan.

Kaikilla syntymäpäivillä juodaan kakkukahvit. Tässä niitä tarjoaa sotilaskotisisar Parolannummen sotilaskodissa.

Jääkärimarssin lauloi Hämeenlinnan mieskuoron seniorit directus cantus Erkki Alasen johdolla.

Röhön rantaan varusmiesten soittamana

Kevyempää musiikkia juhlassa esitti Varusmiestoimikunnan bändi yli-luutnantti Kimmo Kopran johdolla. Tammikuun saapumiserästä koottu bändi koostui lähinnä kitaroista. Kopran oma instrumentti oli huilu. Bändin musiikkipotpurista jäi päällimmäisenä mieleen ”Röhön rantaan”. Hyvin soitto soi, vaikka bändi esiintyi vasta toista kertaa.

Röhön rannasta juhlayleisön siirsi JP27:n perinneyhdistyksen syntyyn ja kehitykseen sekä toisaalta jääkäreiden Saksassa saamaan koulutukseen ja sen merkitykseen perinneyhdistyksen puheenjohtaja Vesa Valtonen. Esi-telmän jääkärikoulutusta koskeva osa on kokonaisuudessa toisaalla tämän jutun yhteydessä.

Juhliva yhdistys sai ottaa vastaan tervehdyksiä ja onnitteluja vapaan sanan aikana.

Hämeenlinnan mieskuoron seniorit esittivät juhlan päätteeksi vielä Suomen laulun sekä Finlandian.

30-vuotisjuhlat päättyivät kuten syntymäpäivät yleensä: kakkukahveihin. Ne nautittiin sotilaskodin pitkien pöytien ääressä.

TEKSTI: Jukka Knuuti
KUVAT: Jorma Ignatius

Kevyemmästä musiikista vastasi varusmiestoimikunnan bändi yliluutnantti Kimmo Kopran johdolla.

Juhlassa luovutettiin monta standaaria, kuten tämä Jääkärikytöskillan standaari.

Jääkäreiden Saksassa saama koulutus oli sodanaikaiseksi poikkeuksellisen perusteellinen

Seuraavassa pohdin suomalaisen koulutusjärjestelmän kehittymistä jääkärien saamien saksalaisoppien näkökulmasta. Kuinka hyvää koulutusta jääkärit saivat, miten syvälle saksalainen vaikutus meni suomalaiseen sotataitoon. Keskeisin lähteeni on kenraalimajuri evp Jukka Pennanen, joka on esitelmöinyt asiasta taajaan, jonka lisäksi olemme hänen kanssaan asiasta useita kertoja keskustelleet.

Elo- ja syyskuun vaihteessa 1915, ts. koulutusjoukon virallistamisen yhteydessä, suomalaisten vapaaehtoisten oikeusasema muuttui ja heistä tuli Saksan armeijan sotilaita.

Suomalaisosasto katsottiin nyt jääkärijoukoksi. Syyskuusta 1915 toukokuuhun 1916 se kantoi nimeä ”Ausbildungstruppe Lockstedt” (”Lockstedtin koulutusjoukko”). Sen organisaatiossa saattoi jo tunnistaa pyrkimyksen kouluttaa Suomen tulevan armeijan mahdollisimman monelle aselajille kaaderi. Osastoon perustettiin normaaliin saksalaiseen jääkäripataljoonaan kuuluvien kiväärikomppanioiden ja konekiväärikomppanian lisäksi myös pioneeri- ja konekiväärikomppania. Kiväärikomppanioita oli aluksi kaksi. Suuren värväyksen tuottaessa tulosta ja miesvahvuuden kasvaessa perustettiin kaksi kiväärikomppaniaa lisää eli 3. komppania ja 4. komppania. Maaliskuun 17. päivänä 1916 perustettiin kenttähautauspitsijaos.

Syyskuusta 1915 lähtien saapuvien alokkaiden valtaosa ei osannut saksaa eikä sitä koskaan kunnolla oppinutkaan. Kouluttajina ja alijohtajina oli täten pakko käyttää saksalaisten upseerien ja aliupseerien lisäksi suomalaisia. Tämä oli tärkeää oppia suomalaisille.

Juhlapuheessaan Vesa Valttonen sanoi pohtivansa suomalaisen koulutusjärjestelmän kehittymistä jääkärien saamien saksalaisoppien näkökulmasta.

Suomalaista päällystystä varten perustettiin 5.9. joukkueenjohtajan (Zugführer), ryhmänjohtajan (Gruppenführer) ja ryhmänvarajohtajan (Hilfsgruppenführer) sotilasarvot. Arvoasteikkoa laajennettiin perustamalla 6. 2. 1916 pääjoukkueenjohtajan (Hauptzugführer) ja ylijoukkueenjohtajan (Oberzugführer) arvot.

Kaikkiaan ylennettiin pataljoonan olemassaolon aikana ylijoukkueenjohtajiksi 19, joukkueenjohtajiksi 46, ryhmänjohtajiksi 196 ja ryhmänvarajohtajiksi 274 suomalaista.

Suomalaiset ylennetyt saivat tehtävissään johtamistottumusta ja heille annettiin myös teoreettista jatkokoulutusta.

Suomalaiset totutettiin preussilaiseen kuriin

Suomalaiset totutettiin Lockstedtissä tiukkaan preussilaiseen kuriin. Koulutus oli kovaa, monipuolista ja tehokasta. Siinä pyrittiin ottamaan huomioon tuoreimmatkin sotakoke-

mukset. Toisaalta suomalaisille tutujen asioiden koulutuksessa, kuten vesistökoulutuksessa soutaminen, sai äksiisinä koulutettaessa koomisia piirteitä.

Voidaan arvioida, että Suomalaisten Lockstedtissä saama koulutus oli sodanaikaiseksi poikkeuksellisen perusteellinen. Saksalaiset esimiehet olivat sen tuloksiin huomattavan tyytyväisiä. Erityistä arvontantoa herättivät suomalaisten ampumataito, marssikyky ja muutkin urheilusaavutukset.

Tavoite saada suomalaisille rintamakokemusta ratkaistiin perustamalla Kuninkaallinen Preussin Jääkäripataljoona 27, joka lähetettiin itärintamalle, Riian suunnalle. Liikekannallepanokäske annettiin 3. 5. 1916. Suomalaisosasto sai uudeksi nimekseen Königlich Preussisches Jägerbataillon Nr 27 (Kuninkaallinen Preussin Jääkäripataljoona 27). Sen aikaisemman nimen Ausbildungstruppe Lockstedt sai leirille jäävä pataljoonan täydennysosasto, johon siirrettiin miehet, joita ei puutteellisen koulutuksensa tai heikon terveytensä vuoksi haluttu tässä vaiheessa lähettää rintamalle.

Sotakokemusta kertyi lähinnä asemasodasta, partioinnista ja taistelukyvyyn ylläpitämisestä. ”Vilun ja nälän simulaattori”

Vain pioneeri- ja konekiväärikomppania osallistui yhteen hyökkäykseen osana saksalaista jääkäripataljoonaa. Pioneerien risiitiinalistus oli itärintamalla ehkä uutta, mutta länsirintamaan verrattuna vielä varsin alkeellista. Samoihin aikoihin siellä otettiin käyttöön iskuosastotaktiikka ”Stosstruppentaktik” taistelutapoja, joita käytettiin meikäläisittäin menestyksekkäästi vasta talvisodan mottien laukomisessa.

Rintamavaiheesta selvittiin varsin pienin tappioiden, ehkä sotilasjohtamisen kannalta vaikeinta oli joukon mielialan ylläpitäminen jatkuvan epävarmuuden kanssa. Saksalaiset lähettivätkin huomattavan määrän purnaavia suomalaisia Bahrenfeltin rangaistustyölaitokseen.

Libaun koulutusvaihe oli erittäin merkittävä

Jääkärien Suomeen tuoman osaamisen kannalta Libaun koulutusvaihe oli erittäin merkittävä. Lyhyttä rintamakomennusta AA-joelle huomioimatta jääkärien koulutusvaihe Libaussa kesti yli vuoden.

Paluuta kotimaahan odoteltaessa jääkäreille pyrittiin antamaan mahdollisimman tehokas jatkokoulutus. Tähän pyrittiin laajalla koulutusohjelmalla, jota tarkistettiin pariinkin kertaan vaatimuksia paremmin vastaavaksi. Koulutustoimintaa vaikeuttivat monet seikat, kuten puutteellinen huolto ja laadukkaan kouluttajakunnan niukkuus.

Jääkärien erikoiskoulutus tapahtui oikeastaan kahdessa vaiheessa. Ensimmäinen nelikohtainen koulutusohjelma hyväksyttiin huhtikuussa 1917 ja otettiin heti käyttöön. Ohjelma ei kuitenkaan tyydyttänyt jääkäreitä ja niinpä heinäkuun lopulla 1917 otettiin käyttöön uusi laajempi ja paremmin jääkärien tarpeita vastaava ohjelma.

Erikoiskoulutuksen antaminen mahdollisimman monelle jääkärille palveli koko pataljoonan tärkeintä perustarkoitusta, pätevän kouluttajajoukon kouluttamista mahdollisimman monelle tulevan Suomen armeijan erikoisjoukolle. Yhä teknistynvä sodankäynti vaati laajempaa koulutusta, kuin mihin oli totuttu. Tämän vuoksi erikoiskoulutusta annettiin mm. radiosähkötyksessä ja motorisoidussa sodankäynnissä.

Yksittäisistä erikoiskursseista tärkeimmät olivat konekivääriskurssi ja pioneeriskurssi, jotka osoittivat hyödyllisyytensä jo vapaussodassa.

Libaun viimeiseen koulutusvaiheeseen kuuluivat myös päällystökurssit, jotka alkoivat 7.1.1918. Korkeampi, A-kurssi oli tarkoitettu Oberzugführereille, Zugführereille ja vanhemmille ryhmänjohtajille ja se oli pääosiltaan teoreettinen. Kouluttajavoimina toimivat pääasiassa pataljoonan omat upseerit, mutta ulkopuolisiakin käytettiin mm. taktiikan opetuksessa.

B-kurssi, jonka osanottajat olivat Gruppenführereitä, Hilfsgruppenführereitä ja tavallisia rivimiehiä, sai koulutusta mm. taktikassa, maasto-opissa ja linnoitusopissa. Jääkärien saamaan päällystö- ja alipäällystökoulutukseen pätee sanonta ”liian vähän liian myöhään”. Vaikka kurssien koulutustahti oli intensiivinen, kurssit eivät kuitenkaan lyhyen ajan puitteissa kyenneet varustamaan oppilaitaan kaikilla tarpeellisilla taidoilla, vaan opetus jäi osin vajavaiseksi.

Koulutus erikoistehtäviin pataljoonan ulkopuolella

Osin pataljoonassa, osin sen ulkopuolella koulutettiin jääkäreitä erikoistehtäviin kuten, moottoripyöräläheteksi, auton- ja moottoriveneen kuljettajiksi, rautatiepalvelukseen ja erilaisiin huoltotehtäviin. Yksi sai lentäjäkoulutuksen. Pioneerikoulutuksen tarjoaminen mahdollisimman monelle jääkärille katsottiin myös hyvin tärkeäksi.

Elokuun 2. ja 7. päivinä lähetettiin 110 miehen vahvuinen komennuskunta syrjäiseen Polangenin kylään, missä se viipyi 20. 1. 1918 saakka. Komennuskunnan miehet saivat tänä kautena koulutusta vihollisen rintamalinjojen takana tapahtuvaan toimintaan. Tämä koulutus osoittautui tarpeelliseksi jo vapaussodassa ja viimeistään talvi-, jatko- ja Lapin sota todistivat sissitoiminnan tehokkuuden Suomen olosuhteissa.

Kuitenkaan jääkärit eivät saaneet Saksassa niin perusteellista ja tarkoituksenmukaista koulutusta, kuin he olivat toivoneet ja minkä antamiseen käytettävissä ollut aika olisi riittänyt. Koulutus ei läheskään täysimääräisesti vastannut niitä tehtäviä, joihin he kotimaassaan kevättalvella 1918 joutuivat. Siitä huolimatta jääkärit merkitsivät Suomen laillisen hallituksen ”maasta polkaistulle” armeijalle korvaamatonta voimanlisää. Koulutuksen puutteet korvasi joukon korkea laatutaso ja loistava taisteluhenki.

Keskeinen seikka myöhemmälle sotaopin jakamiselle oli suomalaisen ohjesäännösten laatiminen. Jääkärit laativat suomenkielisen komentosastaston, joka otettiin käyttöön heinäkuun 1917 lopulla. Tärkein teos oli yli 1500-sivuinen, monipuolinen ”Suomalainen Sotilaskäsikirja”. Se on

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jääkäreiden Suomeen tuoman osaamisen kannalta Libaun koulutusvaihe oli erittäin merkittävä.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

edelleen meidän nykyisen sotilasammattikirjallisuutemme perusteos. Sen laati Oberzugführer Armas Ståhlbergin johtama työryhmä.

Suomalainen sotilaskäsikirja koostui viidestä osasta. Ensimmäinen käsittelee pääasiassa sisä- ja varuskuntapalvelua, toinen konekivääriyksiköitä, kolmas tykistöä, neljäs pioneeri- ja viestipalvelua ja viides vastasi lähinnä nykyistä kenttäohjesääntöä. Työ oli laajuudessaan huomattava ajankohdasta ja projektin vaikeudet huomioon ottaen.

Puolustusvoimia rakennettiin vahvasti jääkärivoimin

Vapaussodan jälkeisinä vuosina puolustusvoimia rakennettiin yhä vahvemmin jääkärivoimin. Joukko-osastojen komentajat olivat suureksi osaksi jääkäriupseereita.

Jääkärien ratkaiseva työ itsenäisen Suomen armeijan varusmiesten ja kantahenkilökunnan kouluttajina jatkui vapaussodan jälkeen.

Erityisesti reserviupseerien koulutus oli jääkäreiden varassa. Reserviupseerikoulutuksen vakiinnuttua sen 1. kurssin johtajana oli Haminassa 1.3.1920 lähtien jääkärikapteeni Kosti Sundberg. Tämän jälkeen oli Reserviupseerikoulun johto 13 vuotta jääkäreiden hallussa. Johtajina olivat everstiluutnantit Taavetti Laatikainen ja Auno Kaila sekä eversti Viljo Kauppila. Ennen talvisotaa ehdittiin kouluttaa noin 15 000 reserviupseeria. Jääkäreiden koulutustyön tulokset näkyivät suomalaisen reserviupseeriston loistavana panoksena talvi- ja jatkosodassa.

Tammikuussa 1919 toimintansa aloittaneen Kadettikoulun opettajakunnassa oli aluksi lähinnä vanhoja Haminan kadettikoulun käyneitä upseereita. Kadettikomppanian päälliköinä oli kuitenkin jääkäreitä,

Suomalaiset harjoittelevat konekiväärin käyttöä Lockstedter Lagerissa.

esimerkiksi majuri Ruben Lagus. Ensimmäisenä jääkäriupseerina Kadettikoulun johtajana oli everstiluutnantti Heikki Nurmio vuodesta 1925 lähtien. Häntä seurasi eversti Taavetti Laatikainen. Eversti Into Salmio oli viimeinen Kadettikoulun johtajana toiminut jääkäriupseeri.

Vuonna 1924 toimintansa aloittanut Sotakorkeakoulu oli jääkäreiden johdossa. Sotakorkeakoulun tavoitteet ja opetussuunnitelman laati vuonna 1921 Ranskan sotakorkeakoulusta valmistunut majuri Armas-Eino Martola. Ensimmäisenä johtajana oli Venäjällä koulutuksensa saanut tykistöspezialisti eversti Vilho Petter Nenonen. Seuraavat johtajat olivat sotavuosiin asti jääkäreitä.

Sotilasopetuslaitosten merkitys oli erittäin suuri suomalaisen sotataidon kehittämisessä. Jääkärit olivat keskeisesti mukana tässä kehittämistyössä, jonka seurauksena syntyi suomalaisiin oloihin soveltuva taktiikka ja taistelutekniikka. Opetusmenetelmissä otettiin 1920-luvun puolesta välistä lähtien yhä enemmän huomioon psykologiset ja pedagogiset näkökohdat. Puolustusvoimien palveluksessa olleiden jääkärialiupseerien määrä väheni vapaussodan jälkeen nopeasti. Pienestä lukumäärästään huolimatta jääkäriväpeli olivat 1920- ja 1930-luvuilla

merkittävä henkilöstöryhmä. He olivat nuorten upseerien neuvonantajia ja nuorempien aliupseerien esikuvia.

Suojeluskunta koulutti suomalaisia reserviläisiä

Suomalaisten reserviläisten osamisen kannalta avainasemassa oli tasavallan presidentin alainen Suojeluskuntajärjestö, joka kuului sotaväen tavoin valtakunnan puolustusvoimiin. Sitä johti vuodesta 1921, tuolloin jääkärieverstiluutnantti Lauri Malmberg. Hän oli tässä tehtävässä syksyyn 1944 asti, jolloin järjestö lakkautettiin valvontakomission määräyksestä. Hänen kaikki esikuntapäällikkönsä olivat jääkäreitä. Suojeluskuntajärjestössä oli vakinaisessa palveluksessa samanaikaisesti enimmillään yli 100 ja vielä vuoden 1939 alussa 85 jääkäriä.

Sadat siviiliammattiinsa palanneet jääkärit toimivat aktiivisesti suojeluskunnissa paikallispuhlikkoina ja kouluttajina. Väitänkin, että suojeluskunnissa rakennettiin myös huomattava osa suomalaista sotataitoa, ei vain aktiivisotilaiden opinahjoissa tai joukko-osastoissa.

Jääkärien kyky soveltaa sodassa välttämättömät sotataidolliset perusasiat suomalaiseen maastoon ja myös mielenmaisemaan oli yksi torjuntavoittojen avaimista.

Kun esitystäni varten soitin Jukka Pennaselle kysyäkseni onko syntynyt uusia ajatuksia teemasta, hän viestitti pari korostusta: Saksan armeijan harjoitusolosuhteet ja kyky kouluttaa joukkoja olivat muita maita edellä, vaikka 1 maailmansodan sotataidos ei suuria eroja ollutkaan. Harjoitusalueilla, kuten Lockstedter Lager kyettiin suorittamaan kovapanosamuntoja jopa pimeällä.

Tehtävätaktiikasta otettiin mukaan perusteet. Sekä sodan myötä kehitetty iskuosastotaktiikka ja esimerkiksi linnoittamisen kehittyminen otettiin Suomessa käyttöön omina sovelluksissaan, kuten iskuosastot talvisodan mottitaisteluissa. Nämä kaikki ovat olleet ukrainalaisille vaikeita toteuttaa, kun heidän perintönsä tulee idästä. Venäjällä ei ole koskaan ymmärretty tehtävätaktiikkaa.

Päätän oman analyysini, että suomalainen tapa soveltaa hyviä, aikanaan ensiluokkaisia, saksalaisia sotilaallisia taitoja tuotti erinomaisia tuloksia. Miksi ja miten me siihen pystyimme vaatisi vielä tutkimusta eri näkökulmista. Ehkä se vain on Veijo Meren sanoin, että on suurta olla pieni kansa.

TEKSTI: Vesa Valtonen

KENRAALIMAJURI E. R. LAGUKSEN MUISTOJUHLA | 15.7.2024

Panssarikilta ry järjestää yhteistyössä muiden perinnejärjestöjen ja Panssariprikaatin kanssa muistojuhlan kenraalimajuri E. R. Laguksen muistomerkillä Hämeenkoskella maanantaina 15.7.2024 klo 14.00 alkaen.

Juhlapuheen pitää Panssariprikaatin komentaja eversti Juhana Skyttä.

Tervehdyksensä esittävät Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys, Mannerheim-ristin ritarien säätiö sekä Hollolan kunta.

Tapahtumassa paljastetaan Panssarikillan, Koski HL sotaveteraanien sekä Koski-seuran toimesta Laguksen elämäntyöstä kertova tietotaulu.

Puheiden jälkeen kuullaan Puolustusvoimien varusmiessoittokunnan Vaskiseitsikon minikonsertti.

Konsertin aikana voi nauttia Lahden sotilaskodin munkkikahveista ja tutustua sota-aikaiseen T-26 -panssarivaunuun sekä panssarijääkäreihin varusteineen.

Vapaa pääsy Tervetuloa!

Kenraalimajuri Laguksen muistomerkki, Keskustie 39a, Hämeenkoski

Kolumni • Vesa Valtonen

Hyvät jääkärien perinnön vaalijat

Valtaosa lehtemme lukijoista on Lauermansa lukenut ja lukuisat seminaarit istunut ja kuunnellut. Luulisi, että 110 vuoden takaiset tapahtumat olisi jo juurimultineen tongittu ja kaikki olennainen tietoaineisto löydetty. Vaan eipä olekaan, arkistot yllättävät – tai pikemminkin niiden tulkinnat, jotka parhaimmillaan kytkeytyvät toisiinsa muodostaen uutta ymmärrystä. Siksi onkin voimaannuttavaa, kun kohtaa tietoa jostain uudesta löydöksestä, joka antaa syvyyttä jääkäreihin ja heidän läheisiinsä tai sidosryhmiin.

Kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla olen voimaantunut kolmasti jääkärien historian uusista tiedoista. Voihan olla niinkin, että jäsenistämme ja lukijoista jotkut ovat näihin asioihin jo aiemmin tutustuneet ja pitävät innostuneisuuttani lähinnä huvittavana. Siksi toivonkin, että ne, jotka tekemistäni löydöksistä jotain jo tietävät, lähettävät tietonsa Jääkärikansliaan. Sieltä ne saadaan palvelemaan perinneyhdistyksemme tavoitetta saattaa kaikki relevantti jääkäriaineisto digitoidusti laajalti saavutettavaan muotoon.

Ensimmäisen historiauutisen sain saksalaiselta ystävältämme ja pitkäaikaiselta Hohenlockstedtin Vessitornimuseon johtajalta Achim Jabuschilta. Hän tiesi kiinnostukseni jääkärienraalimajuri Väinö Vainion elämään, joten hän lähetti minulle sähköpostitse löytämiään kirjeitä, jotka Cafe Schüttin kanttiinipitäjän

Käthen puoliso, tohtori Claus Hein oli kirjoittanut Vainiolle. Hein oli meille suomalaisille tärkeä ystävä Lockstedtissa, sillä hän teki aloitteen Finnentagin järjestämisestä jo vuonna 1950 yhdessä jääkärieversti Eino Polónin kanssa.

Kenraali Vainion ja tohtori Heinin välinen kirjeenvaihto sisältää yksityiskohtia ihmisten ja kansojemme vaiheista 1920-luvulta aina 1970-luvulle asti. Kirjeistä huokuu molemminpuolinen arvostus ja lämmin ystävyys. Yksi yhteinen teema seuraa läpi aikojen: huoli itäisestä naapuristamme, ensin Neuvosto-Venäjänä ja bolševikkivaltion jälkeen lopulta Neuvostoliittona, joka jäädytti kylmän sodan aikana pyrkimyksemme pitää yhteyttä. Onneksi ystävien väliset siteet eivät katkenneet ja ne säilyvät edelleen.

Jabuschin aineistosta viitataan myös suomalaisen televisioryhmän vierailuun Kellinghusenin hoitokodissa vuonna 1980. Siinä on filmattu mitä ilmeisimmin Väinö Vainion ja Käthe Heinin (os. Schütt) sydämellinen tapaaminen. Ylen arkistonhoitajat eivät sellaista löytäneet, joten toivonkin tässä jääkäriyhteisön tukea, että voisimme tämänkin palan historiaa taltioida kokoelmiimme.

Toinen uusi tieto historiasta löytyi aikalaismuseon kirjasta. Luin eräänä iltana Saara Rampasen kirjaa *Jääkärien matkassa itärintamalla*, jossa hän kuvaa kirjansa lopussa Libaun aikaa ja sekakuoron perustamista.

Kuoron ohjelmistossa on toistuvasti ”pataljoonan virsi” ja sen sanoista parhaimmillaan kaksi säkeistöä. Virsi alkaa sanoilla ”Me etehen astumme elämän herran”.

Lauerman kirjasta en löytänyt virrelle selitystä enkä muistakaan kotikirjastoni niteistä. Sanahauulla sitä ei löytynyt digitaalisesta virsikirjastakaan. Virren ensimmäisten sanojen perusteella löysin kuitenkin netistä jotain, jonka perusteella kysyin apua Puolustusvoimien ylikapellimestari Timo Kotilaiselta, joka on hänkin innokas jääkäriasian harrastaja.

Timo on löytänyt aiheeseen liittyvän musiikkijulkaisun ja myös muita nuotteja, joissa on jääkäreiden hengellistä musiikkia. Onkin vain ajan kysymys, milloin saamme kuulla näitä mahdollisesti tuttujakin teoksia vaikkapa jääkärien taipalen 110-vuotisjuhlissa.

Kolmas historiauutinen liittyy Tekla Hultiniin ja hänen jälkeläisensä Marjut Tuomisen lahjoitukseen Jääkärikanslialle. Siitä saamme seikkaperäisen selostuksen seuraavasta Parolesta, joten koettakaa maltaa.

Hyvät jääkärien ystävät, käykää kesäpäivillä Huittisissa, nauttikaa kesästä ja viekää jääkärien tarinan upeaa viestiä maailmalle!

Vesa Valtonen

JP27:n perinneyhdistyksen puheenjohtaja

JP27:n Helsinki-Uusimaa kokousti huoneessa missä jääkäriiliike perustettiin 110 vuotta sitten

Kun perinneyhdistyksen Helsinki-Uusimaa osasto alkoi järjestää kevätkokoustaan, Maanpuolustustalolta Döbelninkadulta ei löytynyt vapaata kokoushuonetta. Mutta saatiin parempi paikka: Ostrobotnian Jääkärihuone. Paikalla taisi olla vetovoimaa, sillä kokoukseen saapui tavanomaista enemmän väkeä: 25 henkeä.

Kokous aloitettiin kommodori Juha Torkkelin esitelmällä ajankohtaisista asioista Suomen merivoimissa. Merivoimien tätä päivää leimaa Nato-jäsenyys.

Osastoa johtaa tänä vuonna johtokunta melkein entisessä muodossa: Puheenjohtaja Pekka Sillanpää, varapuheenjohtaja Helena Miettinen ja jäsenet Joel Sjögren (sihteeri), Ossi Ikonen (taloudenhoitaja), Risto Hiekkä (jäsenvastaava), Annele Bystroff ja Teemu Lahtinen. Ainoa muutos oli Juha Torkkelin vaihtuminen Jukka Mustolaan. Mustola teki paluumuuttoa, sillä hän on ollut johtokunnan jäsen aikaisemmin. Hän tuli Juha Torkkelin tilalle, jonka piti luopua

tehtävästään, koska lähtee sotilasasiemieheksi Pekingiin.

Kokouksessa jaettiin perinneyhdistyksen myöntämät ansiomerkit. Helsinki-Uusimaan puheenjohtaja Pekka

Sillanpää ja Hannu Pohjanpalo saivat hopeisen ja Juha Torkkeli pronssisen ansiomerkin.

TEKSTI JA KUVAT: **Jukka Knuuti**

Ostrobotnian jääkärihuone henkii jääkärihistoriaa: jääkäriliikkeen perustava kokous pidettiin tässä huoneessa kohta 110 vuotta sitten. Silloin huonetta kutsuttiin kassahuoneeksi. Kassakaapin ovi on edelleen paikallaan. Jääkäriperinteestä kertovat seinillä riippuvat perustavassa kokouksessa paikalla olleiden muotokuvat sekä jääkäreistä kertova reliefisarja. Näin hienossa tilassa Helsinki-Uusimaa-osasto piti kevätkokouksensa. Kuva Pekka Sillanpää.

Kokouksesitelmän Suomen merivoimien ajankohtaisista asioista, joita leimaa voimakkaasti Nato-jäsenyys. Johtokunnan jäsen kommodori Juha Torkkeli tunsia asiansa. Kuva Jukka Knuuti.

Ansioituneet palkittiin. Hannu Pohjanpalo (oikealla) ja Pekka Sillanpää (keskellä) saivat hopeaisen sekä Juha Torkkeli pronssisen ansiomerkin. Kuva Jukka Knuuti.

Uudenmaan prikaati on mukana kansainvälisessä merijalkaväkiyhteistyössä

Olet nyt ollut kaksi vuotta Vaasan rannikkojääkäripataljoonan komentajana Uudenmaan prikaatissa. Mitä Uudenmaan prikaatiin kuuluu? Mitä sinulle on merkinnyt palvella siellä?

Uudenmaan prikaatin tärkeimmät tehtävät tässä ajassa ovat sotilaallisen valmiuden ylläpito, asevelvollisten kouluttaminen ja kansainvälinen yhteistyö. Kaikkea toimintaa ohjaa prikaatin motto; sotilaallinen osaaminen, yhteishenki ja kehityshakuisuus. Uudenmaan prikaati on Puolustusvoimien ainoa ruotsinkielinen joukko-osasto ja sen merkitys suomenruotsalaisessa kulttuurissa ja yhteisössä on tärkeä.

Uudenmaan Prikaati on kokoaan suurempi toimija: se on vahvasti verkottunut ympäröivään yhteiskuntaan ja kansainväliseen merijalkaväkiyhteistyöhön. Sen merkitys merivoimissa on keskeinen liikkuvien rannikkojoukkojen, rannikkojääkärien, kouluttajana.

Uudenmaan prikaati on ollut itselleni monin eri tavoin erittäin merkityksellinen palveluspaikka. Ennen nykyistä tehtävääni on ole aikaisemmin palvellut prikaatissa. Kuitenkin prikaati on ollut hyvin lähellä matkan varrella tekemiäni valintoja. Kutsunnoissa 1990-luvun lopussa sain palvelukseenastumismääräyksen Dragsvikiin, mutta ennen palvelukseen astumista se muuttui Turuksi. Kadettikoulussa mietin pitkään, että olisin valinnut rannikkojääkäriopintosuunnan ja sitä kautta Dragsvikin palveluspaikakseni. Tässä vaiheessa suoritin myös rannikkojääkärien barettimarssin. Myöhemmässä vaiheessa palvellessani eri tehtävissä merivoimissa Uudenmaan prikaatista ja sen henkilöstöstä huokui aina korkea ammattitaito, sotilaallinen asenne ja ylpeys omasta joukosta. Ruotsin

Uudenmaan prikaatin tunnus.

kielellä on ollut itselleni myös tärkeä merkitys. Kielen vahvistamisen lisäksi olen aina halunnut olla osa sitä kulttuuria, mihin monet hyvät ystäväni ovat kasvaneet pienestä pitäen.

Tässä ajassa suorituskykyisen rannikkojääkärijoukon komentajana toimiminen on ollut etuoikeus.

Mitä edestä johtaminen merkitsee tämän päivän koulutus- ja asenneympäristössä?

Edestä johtamisen merkitys on varmasti säilynyt samana läpi historian. Talvisodan sytyttyä 30.11.1939 Tasavallan presidentti nimitti marsalkka Mannerheimin Suomen puolustusvoimain ylipäälliköksi. Seuraavana päivänä uusi ylipäällikkö antoi ensimmäisen päiväkäskynsä, jossa hän totesi: ”Luottamus päällikköön on onnistumisen ensimmäinen ehto. Te tunnette minut ja minä tunnen Teidät ja tiedän, että jokainen Teistä on valmis täyttämään velvollisuutensa aina kuolemaan asti.”

Tämän päivän johtamiskulttuurissa tämä voidaan ymmärtää johtajan läsnäololla joukon keskellä. Sillä viestitään samalla, että kaikki ovat samassa veneessä ja joukon johtaja ymmärtää, mitä joukossa tapahtuu ja mitä joukot oikeasti asioista ajattelevat. Näillä toimilla saavutetaan varmemmin yksi johtamisen keskeisistä

Vaasan rannikkojääkäripataljoonan komentaja Atte Löytönen.

päämääristä: ihmisten motivointi ja inspirointi tekemään itsenäisesti ja aloitteellisesti vaikeitakin asioita ja ylittämään itsensä. Tällä päämäärällä taas on suora yhteys suomalaiseen tehtävätaktiikkaan, jonka yksi perusta on aloitteellinen ja aktiivinen toiminta komentajan asettamien tavoitteiden ja loppuasetelman saavuttamiseksi.

Mannerheimin päiväkäsky kiteytyy mielestäni joukon ja sen johtajan välinen luottamus ja suomalaisen sotilasjohtamisen syvin perusta. Kun joukkoja johdetaan edestä, komentaja tai päällikkö pystyy antamaan erilaisille asioille nopeasti merkityksiä – kertomaan mikä on tärkeää ja mikä on vähemmän tärkeää ja sanoittamaan monimutkaisista asioista yksinkertaisia. Se on keino saada muutoksia läpi nopeasti. Se on asennetta, jossa hihat kääritään ja ryhdytään tekemään asioita yhteisen päämäärän eteen. Edestä johtamisella on suuri merkitys joukon hengelle ja moraalille. Se edellyttää sen, että joukon johtaja pystyy ja kykenee itse tekemään samoja asioita mitä hän edellyttää alaisiltaan. Mitä lähempänä etulinjaa ollaan, sitä tär-

Uudenmaan prikaatin lippu.

keämpää se on. Johtajan fyysinen tai psyykinen kunto pitää olla kunnossa.

Mikä on rannikkojääkärien merkitys Suomen puolustuskäytölle?

Rannikkojääkärien toiminnalla tuetaan Merivoimien ja Puolustusvoimien tehtävien toteuttamista. Rannikkojääkärien erikoisosaamisalue on monipuoliset tehtävät saariston ja rannikon vaativassa toimintaympäristössä. Tehtävät ovat hyökkäyspaineotteisia kuten vihollisen joukkojen lyöminen hyökkäämällä tai erikoisjoukkojen etsintä ja tuhoaminen saaristossa. Mikään muu joukko Puolustusvoimissa ei kouluta vastaavia joukkoja. Vaativien tehtävien vuoksi rannikkojääkärijoukot on varusteltu hyvin ja materiaali ja kalusto vastaavat toimintaympäristön haasteisiin.

Uudenmaan prikaatilla on pitkät perinteet kansainvälisestä merijalkaväkiyhteistyöstä. Yhteistyö Ruotsin rannikkojääkärien kanssa on jatkunut jo vuosikymmeniä. NATO -jäsenyyden myötä yhteistyö on tiivistynyt erityisesti Yhdysvaltain merijalkaväen ja Iso-Britannian asevoimien kanssa. Rannikkojääkärien kanssa halutaan tehdä kansainvälistä yhteistyötä ja kansainvälinen merijalkaväkiyhteistyö tuo osaajia ja taitajia Suomeen. Kansainvälisellä yhteistyöllä tuetaan suoraan Puolustusvoimien valmiutta.

Jehu-luokan maihinnousun äkkipysäys nostaa matavat kuohut.

Millaiset ovat nykyiset fyysisen toimintakyvyn vaatimukset rannikkojääkäreille, ja miten varusmiehet sekä henkilökunta niistä suoriutuvat?

Rannikkojääkärien fyysiset toimintakykyvaatimukset ovat pääosin samat kuin maavoimien jalkaväen taistelijalla. Rannikkojääkärien osalta toimintaympäristöähtöisesti painotetaan lisäksi uimataittoa ja vesistökuulutusta. Tavoitteena on, että rannikkojääkäriksi koulutettavan henkilön kestävyyskunto on hyvä ja lihaskunto vähintään tyydyttävä. Varusmiesten kunto paranee sekä tutkimustulosten että Uudenmaan prikaatin omien havaintojen perusteella palveluksen aikana. Keskeistä varusmiespalveluksen osalta on, että varusmiesten fyysinen koulutus on nousujohteista. Tärkeä tekijä koulutettaessa rannikkojääkäreitä on se, että harjoittelu tapahtuu taisteluvälinevarustuksessa maastossa. Harjoiteltaessa taisteluvälinevarustus päällä kehittyy samalla sekä taistelijan kestävyyskunto että voimantuotto. Tämä kehittää rannikkojääkäriä fyysisesti toimintakykyä parhaalla mahdollisella tavalla. Mikäli haluaisimme optimoida varusmiesten Cooper-tuloksen kehittymisen, fyysinen koulutuksen painopiste olisi luonnollisesti juoksuharjoittelussa. Tämä ei tutkimustulosten valossa tuota kuitenkaan parasta mahdollista lopputulosta.

Samoin kuin varusmiesten, myös henkilökunnan vaatimukset fyysisen toimintakyvyn osalta muodostuvat taistelutöiden vaatimusten mukaisesti. Erilaisiin tehtäviin on erilaiset vaatimukset. On ymmärrettävää, että toimiminen kentällä rannikkojääkäriyksikön päällikön tehtävässä vaatii erilaista toimintakykyä kuin esikuntatehtävässä. Kaikkien johtajatehtävissä toimivien osalta on kuitenkin selvää, että fyysinen toimintakyky pitää olla kunnossa. Johtajan kunto ei voi pettää ensimmäisenä. Tästä syystä olemme painottaneet kaikkien sotilaiden osalta sitä, että urheileminen kuuluu jokaisen sotilaan päiväohjelmaan – tavalla tai toisella. Tämä vaatii luonnollisesti itseuria ja johtajatehtävissä toimivilta esimerkin näyttämistä. Hyvällä fyysisellä kunnolla on suora yhteys myös muihin sotilaan toimintakyvyn osa-alueisiin eli psyykkiseen, eettiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn.

Miten sinä näet Naton liittolaisuuden merkityksen?

Nato on puolustusliitto, joka on tuonut Suomen liittokunnan yhteisen puolustuksen ja turvatakuiden piiriin. Tältä osin voidaan todeta, että emme

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Rannikkojääkärit nousevat maihin savuverhon suojassa.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

enää valmistaudu käymään sotaa yksin. Jäsenyyden ennaltaehkäisevä vaikutus on merkittävä: taustalla on kaikkien saman mielisten maiden poliittinen painoarvo, yhteinen puolustussuunnittelu ja viimekädessä ydinaseiden tarjoama pelote.

Liittolaisuuden kautta Suomelle avautuu myös monia mahdollisuuksia. Luonnollisesti Puolustusvoimien puolella täysjäsenyys jättevöittää useita eri toimintoja kuten kansainvälistä harjoitustoimintaa ja toimintojen yhteensovittamista ja standardisointia. Samalla liittolaisuus avaa uusia mahdollisuuksia esimerkiksi suomalaiselle teollisuudelle, tutkimukselle, kehitysyhteistyölle ja miksei laajemminkin suomalaiselle osaamiselle, kuten esimerkiksi huoltovarmuusosaamiselle tai kokonaisturvallisuudelle.

Jääkäriperinne ja järjestöt

VAASAN JP on Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen Helsinki-Uusimaa Osaston perinnejoukko-osasto. Mikä merkitys järjestökentän yhteistyökumppaneilla on teille?

Yhteistyökumppanit ovat olennainen osa meidän toimintaamme. Tässä ajassa on tärkeää, että varusmiehet, reserviläiset, henkilökunta ja kansainväliset liittolaiset toimivat saumattomasti yhteen. Tähän samaan voidaan liittää myös ympäröivä yhteiskunta ja järjestökenttä. Yhteistyön tarkoitus tietenkin on, että kaikki osapuolet hyötyvät siitä.

Vaasan rannikkojääkäripataljoona on kokenut merkityksellisenä JP 27 Helsinki-Uusimaan paikallisosaston kanssa tehtävän yhteistyön. JP27 on rakentanut ja antanut yhteistyön kautta merkityksiä jääkäriperinne-

työlle varusmiesten ja henkilökunnan keskuudessa. Jokaiseen Uudenmaan prikaatin perusyksikköön on lahjoitettu jääkärien testamentti. Tätä kautta JP27 on toiminut tietynlaisena kollektiivisena muistina tärkeässä perinnetyössä.

Miten jääkäriperinnettä vaalitaan VAASAN JP:ssa?

Pataljoonan näkökulmasta keskeinen jääkäriperinnetapahtuma on vuosittainen Jääkäripäivä 25.2. Tilaisuudesta on muodostunut vuosien saatossa hieno ja arvokas, koko Uudenmaan prikaatin sotilaiden juhla, jonka Vaasan Rannikkojääkäripataljoona jääkäriperinteiden vaalijana järjestää. Tilaisuuteen on prikaatiin sotilaiden lisäksi kutsuttu tärkeimmät yhteistyökumppanit.

Vaasan rannikkojääkäripataljoonan perinne- ja vuosipäivä on vuosittain Teikarin päivä 5.7. Päivää vietetään

jatkosodan torjuntataisteluiden Viipurinlahdella Teikarin saassa käytyjen raskaiden torjuntataisteluiden muistolle. Päivä on tärkeä kaikille rannikkojääkäreille. Jääkärien ja Teikarin taisteluiden yhteys löytyy siitä, että sodanaikainen merivoimien komentaja oli jääkärikenraali Väinö Valve, jonka johdossa Viipurinlahden joukot olivat.

Jääkäriperinteet ovat läsnä myös rannikkojääkärien barettimarssilla. Saapumiserittäin marssin paras ryhmä palkitaan JP27 toimijoiden lahjoittamalla kiertopalkinnolla, Jääkäripatsaalla. Parhaan ryhmän tulee kyetä suunnistamaan ja siirtymään ryhmäkoossa vihollisuhan alla sekä suorittamaan marssin aikana rannikkojääkärille kuuluvia tehtäviä menestyksekkäästi.

Onko sinulla ennen nykyistä tehtävääsi ollut omakohtaista kosketusta jääkäriperinteeseen?

Olen kotoisin Pohjanmaalta, jossa jääkäreiden ja laajemminkin veteraanien perintö elää vahvana. Rohkenen väittää, että Pohjanmaalla jääkäriiliike ja sen merkitys tunnetaan varsin hyvin. Keskeisenä tekijänä on tietenkin ollut se, että Pohjanmaalta oli paljon lähtijöitä jääkäriiliikkeeseen. Toinen merkittävä tekijä olisi se, että jääkärit

Tämän Vaasan rannikkojääkäripataljoonan lipun komentaja Atte Löytönen haluaisi nähdä seuraavassa jääkärien paluujuhlan paraatissa Vaasassa.

Rannikkojääkärien toimintaympäristöä ovat saariston kallioluodot.

palasivat Suomeen 25. helmikuuta 1918 Vaasaan, Vaskiluodon satamaan. Nykyisin Vaasassa järjestetään tasavuosittain Jääkäreiden kotiinpaluujuhlat, johon usein on kuulunut myös paraatikatselmus ja ohimarssi. Nämä tapahtumat on uutisoitu alueellisesti ja paikallisesti varsin näkyvästi ja niillä on paikallisille ihmisille suuri merkitys.

Voisiko Perinneyhdistys tukea jääkäriperinteen vaalimisessa joukko-osastoa paremmin tai kehittää sitä?

Mielestäni perinteiden vaalimisessa rutiinit toimivat parhaiten. Jääkäripäivän vietto henkilökunnan keskuudessa on vakioitunut, mutta varusmiehille näkyviä rutiineja voisi edelleen kehittää. Useana vuonna JP27 on luovuttanut meille ”Jägarnas livsverk – för självständigheten” -kirjasen, joka on jaettu yksiköissä pidetyn lyhyen oppitunnin jälkeen varusmiestupiin. Tästä voisi tehdä vakioituneen vuositaisen perinteen, johon JP27 toimittaisi aina materiaalin.

Lisäksi itse näkisin mielelläni tulevaisuudessa Vaasan Rannikkojääkäripataljoonan lipun Jääkäreiden kotiinpaluujuhlassa Vaasan torilla.

Onko Saksassa koulutetuista Suomen jääkäreistä joku jäänyt erityisesti mieleesi?

Nuoren, itsenäisen Suomen Puo-

lustusvoimissa Jääkärit olivat monin erin tavoin avainpelaajia. Talvi- ja jatkosodassa heidän rooli oli keskeinen. Myös meripuolustuksen piirissä oli paljon jääkärikoulutuksen saaneita henkilöitä. Tunnetuimmat heistä olivat varmasti jääkärikenraali Väinö Valve, jääkärikenraali Paavo Talvela ja komentaja Kauko Ikonen.

Valve toimi merivoimien komentajana aina vuodesta 1928 koko sotien ajan. Valve oli kuollessaan vuonna 1995 viimeinen elossa ollut jääkäri.

Jääkärikenraali Talvela tunnetaan useista eri ansioista ja värikkästä elämästään, mutta meripuolustuksen piirissä hän vaikutti voimakkaasti Suomen rannikkotyöstön kehitykseen vuosina 1923-1925.

Ikonen toimi puolestaan monipuolisesti eri meripuolustuksen tehtävissä ennen sotia, viimeisenä tehtävänä Rannikkolaivaston päällikkyyys 1930-1936. Hänet muistetaan myös merisotataidon opettajan tehtävästä Sotakorkeakoulussa sekä vuonna 1928 julkaistusta Merisotataito -kirjasta, jonka oppeja monet nuoremmatkin sukupolvet ovat omaksuneet myöhemmin.

HAASTATTELU: Pekka Sillanpää

Kolumni • Jukka Knuuti

Panssarihankintojen kirjavat käännteet

Kun Suomen ilmavoimat siirtyivät suihkukauteen 1953 saivat panssarivoimat kärvistellä museokaluston kanssa vielä melkein kymmen vuotta. Eversti evp. Petteri Joukon kirjasta ”Ylijohdon reservi; Suomalaisen panssaritaktiikan vuosisata” (Maanpuolustuskorkeakoulu 2019) saa käsityksen sellaisesta kalustokurjuudesta, ettei oikein tiedä, pitäisikö itkeä vai nauraa.

Sotien jäljiltä Suomella oli kolmatta sataa panssarivaunua. Moderneinta kalustoa olivat saksalaiset PZ-4-vaunut ja Sturmit ja jokunen sotasaalisvaunu T-34. Ne olivat kaikki varsin huonossa hapessa. Niin oli niin ikään sotasaalisvaunut T-26. Mutta niitä oli niin paljon, että niitä riitti koulutuskäyttöön. Neuvostoliittolainen T-26 perustui brittiläiseen Vickers-vaunuun, joka oli kehitetty 1930-luvun alkupuolella.

Asiantuntijalausuntojen mukaan T-26:n käyttö koulutuksessa oli suorastaan edesvastuutonta, koska vaunu ei vastannut miltään ominaisuudelta nykyaikaista taistelupanssarivaunua. Se antoi koulutettavalle aivan vääränlaisen kuvan panssarivaunun suorituskyvystä. Sen käyttöä panssarimiesten koulutukseen saatettiin perustella vain sillä, ettei parempaa kalustoa ollut käytössä.

Kyllä maailmalla oli saatavissa panssarivaunuja, mutta Suomen puolustusbudjetit olivat todella köyhiä. Muutaman varastossa olevan T-34 Sotkan rinnalle harkittiin samojen vaunujen hankkimista niitä peruskorjanneista Puolasta ja Unkarista. Jopa Israel nousi esille. Se oli saanut 1956 Suezin kriisin taisteluissa sotasaaliiksi Egyptiltä joukon T-34-vaunuja. Puo-

lassa käytiin tutustumassa sikäläisiin Sotkiin, mutta todettiin, etteivät ne vastaa nykyaikaisen taistelupanssarin ominaisuuksia. Unkari-hanke meni kivellet maassa 1956 tapahtuneen kansannousun seurausten myötä.

Panssaritoimikunta esitti tavoitteeksi hankkia ensiluokkainen panssari, joka voisi olla neuvostovalmisteinen T-53, brittiläinen Centurion tai amerikkalainen M-38. Tutkittiin myös ranskalaista AMX-13 vaunua. Kaikissa vaihtoehdoissa törmätiin samaan seinään. Suomen puolustusbudjetti ei riittänyt panssariostoksiin. Selvitettiin myös panssarivaunun valmistamista kotimaassa, mutta todettiin ajatus epärealistiseksi. Tässä vaiheessa oli avautumassa myös mahdollisuus hankkia kalustoa Neuvostoliitosta, mutta tieto oli niin salainen, ettei sitä ollut edes panssaritoiminnan jäsenille.

Tarjolle ilmaantui brittiläinen Charioteer-vaunu. Britit olivat luopumassa vaunusta ja myivät sitä suhteellisen edullisen hintaan. Jostain syystä kauppa hoiti Britanniassa välittäjä, jonka provision takia suomalaiset maksoivat 3000 punnan hintaisesta vaunusta 5000 puntaa.

Charioteer todettiin testeissä soveliaaksi Suomen olosuhteisiin. Esimerkiksi talvitesteissä se täysin ylivoimainen Sturmiin verrattuna. Myös tulivoima oli hyvä, joskin tornin panssarointi oli heikko. Kaikkiaan Charioteereja tuli 38 kappaletta. Tarjolle tuli toinenkin brittivaunu, Comet. Sen runko oli sama kuin Charioteerin ja soveltui siksi Charioteerin ajokoulutukseen. Charioteerit varastoitiin hyvän tykkinsä ansiosta sota-ajan käyttöön. Sotaväki halusi 12 Cometa,

mutta niitä tulikin 41 kappaletta. Niin Cometin toivottua suurempi määrä kuin välittäjän provision nostama hinta johtui Puolustusministeriön silloisen kansliapäällikön, kenraalimajuri Paavo Lammetmaan määräysten vastaisesta toiminnasta.

Comet-vaunujen jälkeen Suomen panssarivaunut tulivat pitkään Neuvostoliitosta. Aluksi saatiin 43 kappaletta T-54-vaunua ja sittemmin 31 kehittyneempää versiota T-55. Neuvostovaunujen sarjan päätti T-72, joita hankittiin peräti 162 kappaletta. Niistä ensimmäiset tulivat Neuvostoliitosta ja loput ostettiin DDR:n kuolinpesästä.

Sittemmin panssarivoimat siirtyivät saksalaiskantaan. Uskossa ikuiseen rauhaan niin Saksa kuin Hollantikin myivät ale-hintaan Leopard 2A4 ja 2A6-panssareitaan. Suomi teki hyvät kaupat. Nyt vain Kreikalla ja Turkilla on enemmän Leopardia kuin Suomessa.

PS. Jokin vuosi sitten kuulin, että Hattulan kunnanjohtajan aloitteesta Tampereen moottoritien Hattulan risteykseen sijoitettaisiin panssarivaunu. Ihan hyvä ajatus. Kun aikanaan ajoin moottoritietä Tampereelle, yllätyin. Olin odottanut näkeväni tien rampilla T-72-vaunun. Hallitsivathan Parolen panssariuria neuvostovalmisteiset vaunut monta vuosikymmentä. Mutta rampilla jököttikin Leopard 2A4. Panssariprikaati oli sijoittamassa monumentiksi T-72-vaunua. Mutta Maavoimaesikunnasta Mikkelistä tuli määräys: Leopard.

Julkaistu aiemmin Suomen sotilaslehdessä

Muuttokuormallinen esineistöä Jääkärimuseon kokoelmiin

Jääkärikanslian siirryttyä Helsingin Pohjoisrannasta Maanpuolustustaloon Töölöön 2018 siirrettiin vielä sen jälkeen materiaalia muutamassa erässä. Siirron yhteydessä kuljetettiin aikaisemman kanslian sekä sen kellari- ja vinttivarastoihin vuosikymmenten mittaan varastoitua erilaista jääkäriperinteisiin liittyvää materiaalia yhteensä mm. runsaat 80 muuttolaatikollista. Joukossa oli mm. alkuperäisiä jääkäripukuja, kunniamerkkejä, tauluja, valokuvia, muistoesineitä, erilaista kirjeenvaihtoa ja asiakirjoja. Materiaalia oli kertynyt jääkäreiden itsensä ja heidän perikuntiansa lahjoituksista. Jääkäriilyn asiakirjat on jo aikaisemmin siirretty Kansallisarkistoon eikä sen materiaalia löytynyt enää lisää.

Pohjoisrannasta siirretty materiaali selvitettiin, järjestettiin ja luettelointiin vuosien 2022–23 aikana. Yhteensä näissä excel-taulukoissa on 4908 erillistä riviä. Koska Jääkärikansliassa ei ollut tilaa laittaa materiaalia esille eikä sitä ollut myöskään järkevää säilyttää kansliassa, päädyttiin eri vaiheiden jälkeen tiedustella Suomen Jääkärimuseon halukkuutta yhteistyöhön materiaalin jatkokäsittelyn ja esillepanon suhteen.

Kauhavan kaupunki ja Suomen Jääkärimuseo olivat kiinnostuneita yhteistyöstä, ja näin päädyttiin tekemään deponointisopimus Jääkäripataljoona 27 Perinneyhdistyksen, Jääkärisäätiön ja Kauhavan kaupungin kesken. Materiaalin omistusoikeus säilyy Jääkärisäätiöllä ja JP27 Perinneyhdistyksellä. Museo vastaa lainaan saamansa ja hallintaansa luovutetun materiaalin asianmukaisesta talletuksesta, suojauksesta ja hoidosta sekä vakuutuksesta.

Sopimuksen mukaan Jääkärimuseo saa asettaa materiaalia näytteille.

Kauhavan kaupunginjohtaja Vesa Rantala ja sivustustoimenjohtaja Jonna Heikkilä allekirjoittivat sopimuksen

Kauhavan kaupunginjohtaja Vesa Rantala ja Jääkärisäätiön hallituksen puheenjohtajat olivat tyytyväisiä sopimukseen

Jääkärimuseo voi lainata materiaalia tilapäisluontoisesti myös muille näytteilleasettajille tavanomaiseen museokäytännön mukaiseen näytteylinaan. Materiaalia tai sen yksittäisiä osia ei saa käyttää kaupallisiin tarkoituksiin.

Jääkärimuseo kuvaa ja digitoi materiaalia erikseen käytettäväksi näyt-

tely- sekä tutkimustoimintaan. JP27 Perinneyhdistys on anonut Maanpuolustuksen Kannatussäätiöltä avustusta kuvaamisen ja digitoinnin kustannuksiin.

Nykyisessä Jääkärikansliassa on myös esillä osa Pohjoisrannasta siirrettyä materiaalia, eikä tätä osaa ole sisällytetty deponointisopimukseen.

Jääkäriperinteen vaalijat uskovat, että deponointisopimus tukee Suomen Jääkärimuseon kehittämistä ja jo aikaisempaa hyvää yhteistyötä Kauhavan kaupungin ja jääkäriperinteen vaalijoiden kesken.

TEKSTI:

Pertti Laatikainen, prikaatikenraali evp, Jääkärisäätiön hallituksen puheenjohtaja

Jukka Eklin, asiamies

Veteraanijärjestöt historiaan Tilalle tulevat perinneyhdistykset

Lapissa on ollut varsin vilkas kevät perinnetyön parissa. Lapin osasto piti ensimmäisen kevätkokouksensa rekisteröityneenä yhdistyksenä. Lapin jääkäripataljoonalle luovutettiin kuluvan vuoden stipendit ja palkinnot pataljoonan perinnepäivän juhlallisuuksissa, joita siirrettiin NATO-harjoituksen vuoksi. Veteraanipiirit siirtyivät perinneaikaan ja luovuttivat lippunsa 24.4. juhlallisuuksissa Sotien 1939–1945 Lapin Perinneyhdistykselle.

Kansallisena veteraanipäivänä 27.4. Lapin osasto oli edustettuna lipun kanssa Rovaniemellä ja suksien kanssa Kilpisjärvellä. Osasto laski seppeleet sankarihaudoille Kaatuneitten muistopäivänä Rovaniemellä. Kesää ja Nookan jääkärikämpää kohti mennään etappiteitä seuraten.

Veteraanit perinneaikaan

Lakkautettavista yhdistyksistä Sotainvalidien Veljesliiton Lapin piiri ry on perustettu vuonna 1945, Lapin Sotaveteraanipiiri ry vuonna 1957 sekä Rintamaveteraanien Lapin piiri ry vuonna 1964.

Veteraanitunnuksen omaavia on Suomessa jäljellä vielä noin 1900, joista miehiä on noin 750 ja naisia 1150. Veteraanien keski-ikä on noin 98 vuotta. Lapissa tunnuksen omaavia on jäljellä enää noin 160, joista miehiä on noin 20 ja naisia noin 140.

Näitä harvoja veteraaneja, heidän puolisoitaan tai leskiään ei uudistuksessa toki jätetä yksin. Vastuu heidän tukemisestaan ja heidän perinteensä vaalimisesta Lapissa siirtyy v 2022 perustetulle Sotien 1939–1945 Lapin Perinneyhdistykselle. Valtakunnalli-

Puheenjohtajat 24.4. vasemmalta Rintamaveteraanit Heikki Haavikko, Sotaveteraanit Pekka J Heikkilä, JP27 Lapin osasto Markku Aherto ja Sotainvalidit Jouko Lahdenperä. Kokemusta kuvan henkilöillä on puheenjohtajuudesta yhteensä yli 50 vuotta. JP27:n Lapin osaston hallituksessa toimiva Pekka J Heikkilä on lisäksi Jääkäriprikaatin killan pitkäaikainen sihteeri. Heikki Haavikko kuuluu jäsenenä osastoomme. Jouko Lahdenperä on vahva junailija ”Operaatio Pohjanloimussa” veteraanipäivinä Kilpisjärvellä. Yhteistyö toimii näin ollen mainiosti. Kuva Rainer Hiuspää

sella tasolla on vastaava vastuunsiirto jo alkanut, Rintamaveteraaniliitto purkautui v 2023, Sotaveteraaniliitto purkautuu v 2024 ja Sotainvalidien Veljesliitto purkautuu v 2025. Vastuun ottaa v 2003 edellä mainittujen liittojen sekä Rintamanaisten liiton perustama Tammenlehvän Perinne-liitto. Liiton jäsenenä on tällä hetkellä 24 veteraani-, maanpuolustus- ja perinnetyötä tekevää yhteisöä.

Perinneaikaan siirtyminen tapahtuu siististi veteraanituen jatkuessa

keskeytyksettä myös paikallisella tasolla ajaen pehmeällä laskulla piirien toimintaa alas. Lapin osasto vaalii jääkäriperinteitä jatkossakin veteraaniperinteiden rinnalla yhteistoinnassa erityisesti Jääkäriprikaattiin kuuluvan Lapin jääkäripataljoonan, Jääkäriprikaatin killan, sekä Vapaussodan että Lottien perinteiden vaalijoiden kanssa.

TEKSTI: **Markku Aherto**

"Operaatio Pohjanloimu" Kilpisjärvellä 27.4.2024. Kuvan otti Lapin osaston hallituksen jäsen Jari Tuomisto. Operaatiolla on pitkät perinteet, jotka alkoivat Pohjan prikaatin kiltalaisten toimesta 1995.

Lapin osaston paikallista kulttuuria edustava puheenjohtajan nuija, jonka ideoi puheenjohtaja Markku Aherto ja toteutti rovaniemeläinen Markku Roms. Nuijan ajoi sisään jääkärin pojantytär Kaisa Liljeberg johtaessaan Lapin osasto ry:n ensimmäistä kokousta 1.4.

Osaston lippu Rovaniemellä kulttuuritalossa Korundissa 27.4.2024. Tupa oli täynnä veteraanipäivää viettävistä vieraista. Juhlan järjestävät yhdessä Rovaniemen kaupunki ja seurakunta sekä Rovaniemen varuskunta yhdessä maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Jääkäriperinteen kiinnostavuus on iätöntä ja ajatonta

Perinneyhdistys on järjestötyyppi, joka jos jokin yhdistystoiminta, pohjaa erityisesti vahvaan aatteeseen. Perinteen vaaliminen ja muistelu saa ihmisiä kokoontumaan yhteen ja elämään noita asioita eläväksi kerta toisensa jälkeen. Perinneyhdistystä ja -yhteisöä ei ensimmäisenä miellä niinkään dynaamiseksi ja toiminnalliseksi, joka kiinnostaisi myös nuorisoa. Jääkäriperinteessä on kuitenkin muutama erityinen piirre, jotka antavat vahvan perustan luomaan kiinnostusta myös nuoremmille sukupolville: jääkärit olivat nuoria ja kaikista yhteiskuntaluokista, tarina on elokuvallisen satumaisen ja uskomaton vaikutukseltaan, perinteeseen liittyvä toiminta-alue on laaja ja kansainvälinen.

Juuret nykyiselle nuorten väliselle perinnetoiminnalle jääkärien henges-

sä voi katsoa syntyneen vuonna 2010 kansainvälisen reserviupseerijärjestö CIOR:n toiminnan kautta. Saksalainen osallistuja, silloin Hauptmann, Andreas Devers houkutteli nuorten reserviupseerien työpajan yhteisössä sinnikkäästi meitä monia kansallisuksia lähtemään saksalaisille jalkaväkipäiville ”Tag der Infanterie” Hammelburgiin. Puurtaminen motivaation nostamisen eteen palkittiin, ja minä samoin kuin eräs ranskalainen nainen innostuimme lähtemään paikan päälle tutustumaan.

Uuden tapahtuman selvittely poiki nopeasti lisää kontakteja, ja alkoi avata uutta kiinnostavaa maa-ilmaa eteen. Mieleenjääviä hetkiä jääkäriperinteen ihmisiin tutustumisessa tuli useita. Erityistä oli soittaa 2011 jalkaväkipäivien osaston vetäjälle

Jukka Pennaselle. Tuo puhelinsoitto pysäytti kenraalin pyörän satulasta, mutta hän kuitenkin hyväntuulisena kertoi seuraavan kontaktin. Kohta juttelin edesmenneen Jukka Peuran kanssa, joka jonkin verran innostui eteläpohjalaisista sukujuuristani. Selvisi Hohenlockstedtin Finnentag tapahtuma vuodelle 2012. Matkalle kehoitettiin lähtemään auto-joukon mukana, jotta tuliaisten tuominen myös onnistuisi hyväksi todetun sapluunan mukaisesti. Kysyessäni, eikö tuollaiseen sitten ole mitään rajoja, sain vastaukseksi tyylilleen suoraukaisesti: ”On sille – auton kantavuus!”

Jääkäriperinne ympärillä oli yksi asia, joka loi puitteita jatkaa tutkimusta. Minulla ei ole muistikuvia, että Satakunta/Pirkanmaan kouluissa olisi ikinä puhuttu jääkäreistä mitään.

Suomalaisia ja saksalaisia reserviläisiä Munsterissa Jääkärikiven ääressä helmikuussa 2024. Joukon ikähaitari on 27–75 vuotta. Joukon vasemmalla puolella näkyy kivelle laskettu seppäle, jossa on Suomen sinivalkoiset ja Saksan puna-kelta-mustat nauhat.

Pekka Sillanpää komensi suomalais-saksalaista reserviläisyksikköä

Olisi niiden kuvitellut elävästi kerrottuna jääneen paremmin mieleen kuin foinikialaiset tai Ruotsin kuninkaiden nimet. Suvussani ei tiettävisti ollut jääkäreitä, eikä myöskään tarinoita. Oli siis puhdas maaperä laittaa kylvää. Liika innokkuus varauksetta järjestötuttavien kesken sai huomauttaa, että jääkäreiden kokemuksista saattoi suvuissa olla kipeitäkin muistoja periytyneenä.

Kun siihen aikaan oli vielä hyvät kontaktit yliopistomaailmaan useallakin paikkakunnalla Opiskelijain Reserviupseeripiirin toiminnan kautta, oli mahdollista saada mukaan minuakin nuorempia kiin-nostuneita. Verkostot laajenivat. Tämä tapahtui houkuttelemalla mukaan lähinnä toiminnallisien perustein, mutta sivutuotteena myös jääkäriperinne tuli elävästi jokaisen tykö. Vuodesta 2013 vuoteen 2024 on järjestetty noin parille sadalle nuorelle eri tapahtumien muodoissa, Suomessa tai Saksassa, mahdollisuus kokea toimintaa jääkäriperinteen ympäröimänä. Perinnetapahtumien lisäksi on ollut urheilumerkkejä, ammuntakilpailuja, retkiä Saksassa ja Virossa, seminaareja yliopistoissa ja varuskuntien kanssa yhteistyötä. Monen henkilön tapauksessa siemen on jäänyt itämään, ja odottaa vielä myöhempää puhkeamista.

Perinneyhdistyksen hallituksessa mietitään parhaillaan toimenpiteitä jääkäriperinteen ylläpitämiseksi, mikä viime kädessä tarkoittaa jäsenmäärän pysyvyyttä ja nuorempien sukupolvien saamista mukaan. Isänmaan ja maanpuolustuksen ystävissä on

varmasti paljon kaltaisia ihmisiä, jotka innostuisivat jääkäriilikeestä, kun saisivat sopivan sattumuksen päästä sen pariin. Venäjän paljastetut vanhat kasvot ovat poistaneet myös verhon siltä, että tällaista toimintaa tarvisi enää ajatella vähätel-tävän tai jopa salattavan. Voimme ylpeydellä jokainen rakentaa verkkoja jääkäriperinteen suuntaan, oli sitten kyse mistä yhteiskunta- tai ikäluokista tahansa. Yksi kontakti mahdollistaa monta uutta kontaktia.

Muistan kuulleen, että joissakin maakunnissa on koululaitosvierailujakin voitu harjoittaa jääkäriperinteen edistämiseksi nuorimmille tuleville veronmaksajille. Tätä pitäisi tänäkin päivänä toteuttaa laajasti sopivilla kontakteilla. Jos elävä tarina ja historian totuudet jääkäriilikeestä eivät saa masennuksen rippeitä lasten ja nuorten mielestä pois ja näkemään tulevaisuuden täynnä mahdollisuuksia, niin ei sitten mikään!

TEKSTI: Pekka Sillanpää

Osastojen yhteyshenkilöt

Osasto (vast.)	Nimi	Puhelinnumero	Sähköposti
Rekisteröidyt Osastot			
Etelä-Pohjanmaa	Juhani Passi	050 322 3469	etela-pohjanmaa@jp27.fi
Helsinki-Uusimaa	Pekka Sillanpää	040 749 0666	hki-uusimaa@jp27.fi
Kanta-Häme	Pertti Kiviniemi	0400 846 956	kanta-hame@jp27.fi
Keski-Suomi	Martti Porvali	040 937 9008	keski-suomi@jp27.fi
Kuopio	Seppo Räihä	040 591 4611	kuopio@jp27.fi
Lappi	Markku Aherto	0400 823 520	lappi@jp27.fi
Länsi-Pohja	Risto Esko	040 501 4131	lansi-pohja@jp27.fi
Pirkanmaa	Timo Tulosmaa	040 744 0565	pirkanmaa@jp27.fi
Pohjois-Pohjanmaa	Kari Ahokas	0500 684 534	pohjoipohjanmaa@jp27.fi
Satakunta	Hannu Kyrövaara	040 732 5360	satakunta@jp27.fi
Vaasa	Latvala Raimo	050 358 0274	vaasa@jp27.fi
Varsinais-Suomi	Kyösti Vuontela	0500 910 402	varsinais-suomi@jp27.fi
Alueet			
Etelä-Karjala	Jorma K.O. Ignatius	040 503 6499	etela-karjala@jp27.fi
Kymenlaakso	Paavo Mikkonen	044 550 9375	kymenlaakso@jp27.fi

Aarne Snellman oli ilmavoimien omintakeinen kehittäjä

Jääkärikenraali Aarne Snellman oli ristiriitainen henkilö, joka ajautui voimakkaine näkemyksineen alati törmäyskurssille muiden upseerien kanssa. Hänen määrätietoinen pyrkimyksensä oli kuitenkin kehittää ilmavoimia sodan ajan tehtäviin.

Ilmavoimiemme alkuaan haparoivia vuosia leimasi puute niin kelvollisesta kalustosta kuin henkilökunnasta. Koulutus oli vielä alkutekijöissään ja suurin osa lentävästä henkilöstöstä oli tyytyväinen kunhan sai vain lentää reuhottaa.

Ilma-aseesta kiinnostunut tykistön jääkärikapteeni Aarne Snellman sen sijaan halusi nostaa ilmavoimat muiden aselajien rinnalle osaksi pienen maan puolustusta. Keväällä 1920 Snellman pääsi tykistön tarkastaja eversti Nenosen apulaiseksi ja sai miltei heti komennuksen yhdysupseeriksi ilmavoimien Santahaminassa aloittamille tykistölentäjäkursseille. Muutaman viikon kuluttua Snellman kirjoitti raportissaan Nenoselle, että kurssien jatkaminen Santahaminassa oli ajanhukkaa, sillä lentoja oli vähän ja osanotto oli halutonta. Tämän johdosta kurssit siirrettiin kesäksi tykistön harjoitusleirille Perkjärvelle.

Kaluston puute haittasi myös Perkjärven tykistötähystäjäkurssija, mutta lentämään päästiin ja saatiin arvokasta kokemusta. Snellman toimi nyt kurssien johtajana ja vakuuttui ilmatähystyksen tärkeydestä. Jopa siinä määrin, että kirjoitti oman tykistötulen tähystämisen muodostuvan ilmavoimien tärkeimmäksi tehtäväksi.

Törmäyskurssille

Snellman onnistui junailemaan itsensä ohjaajakoulutukseen Ranskaan ja johti seuraavana kesänä jälleen tykistötähystäjäkurssija. Hän toimi välillä jopa Ilmailuvoimien uuden komentajan majuri Arne Somersalon

sijaisena tämän tehdessä opintomatkan Saksaan.

Kurssikauden jälkeen Somersalo totesi päiväkäskyssään, että tykistön lentotähystysammuntojen järjestelyt oli saatu ”hyvin tyydyttävälle kannalle”. ”Tästä saavutuksesta saan erikoisesti kiittää entistä yhdysupseeria tykistö-ilmailuvoimat, majuri Snellmania.”

Lokakuussa 1921 Snellman sai haluamansa siirron ilmavoimiin ja kohta hänen johdettavakseen tuli Santahaminassa sijainnut Ilmailupataljoona. Somersalon kanssa lupaavalta näyttänyt yhteistyö kariutui kuitenkin melko pian kahden peräänantamattoman

upseerin välisiin erimielisyyksiin. Somersalo syytti Snellmania Ilmailupataljoonan holtittomasta hoidosta. Snellman, joka oli myös ilmavoimien määrävahvuuksia käsittelevän toimikunnan puheenjohtaja, puolestaan arvosteli Somersaloa tämän asettamista uusista miehistön määrävahvuuksista, jotka olivat Snellmanin mukaan esteenä aselajin kehitykselle. Hän näki, että jo rauhan aikana oli tiettyjen määrävahvuuksien vastattava sota-aikaa, sillä muutoin vihollinen ehtisi iskeä ilmaherruutensa turvin yhteiskunnan keskeisiin laitoksiin ja infrastruktuuriin häiriten liikekannallepanoa sekä joukkojen keskityksiä.

”Miten voi pienuutensa takia puolustukseen tuomittu kansakunta varjella itseään tällaiseen tilanteeseen joutumasta?” Snellman kysyi

Jatkuu...

Snellman, joka sai ilmavoimissa kutsumanimen ”Körö”, Breguet-tiedustelukoneen ohjaajana. Takana tähystämössä luutnantti Yrjö Opas. Tykistötähystäjäkursien harjoituslennoilla suoritettiin tiedustelu-, tähystys- ja valokuvaustehtäviä. Snellman totesi, että radiosähkötys oli paras tapa välittää tietoa lentokoneen ja tykistön välillä, mutta Breguet-koneista puuttuivat hänen vaatimansa radio-laitteet.

Aarne Snellman kuvattuna 1930-luvulla. Sotilasasiamiehenä Saksassa Snellman oli aitiopaikalla havainnoimassa Kolmannen valtakunnan kulkua kohti diktatuuria ja sota.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

muistiossaan sotavoimien päällikölle, kenraalimajuri Wilkamalle. ”Tietenkin omaamalla Ilmailuvoimat, jotka rauhan aikana koska tahansa voivat vastata pommihyökkäykseen pommihyökkäyksellä, hävittäjälaivueillaan uhata vihollisen pommieskaadereja raskailla häviöillä ja tiedustelukoneillaan paljastaa hänen rajantakaiset valmistelunsa.”

Miesten välinen konflikti syveni kanteluiden ja muistutusten kierteeksi, johon nivoutui myös muita ilmavoimien upseereita. Lopulta Snellman siirrettiin takaisin tykistöön.

Entisen Ilmailupataljoonan komentajan rikkomuksia puitiin vielä keväällä 1927 sotaylioikeudessa. Snellmanin syyksi luettiin jatkettu huolimattomuus virantoimituksessa sekä ”ruisjauhojen virheellistä käyttöä koskeva rikkomus tahallisena virkavirheenä”. Näistä hän selvisi muistutuksella ja ruisjauhotkin todettiin käytetyn ”valtion hevosten tarpeelliseksi katsotuksi lisäappeeksi”.

Somersalo oli saanut jo aiemmin tuomion virkavirheestä Snellmanin ja muutaman muun upseerin nostettua esiin epäselvyydet tämän Saksasta tekemiensä hankintojen tiimoilta. Tämä johti Somersalon eroon ilmavoimista.

Mehr sein als scheinen

Snellman siirtyi tykistöstä edelleen suojeluskuntain yliesikuntaan mutta ilma-aseen kehittämistä hän ei jättänyt. Hän kirjoitti esimerkiksi vuonna 1926 muistion, jossa kritisoi englantilaisen asiantuntijakomission tekemää mietintöä ilmavoimiemme järjestelyistä. Toisin kuin komissio, ehdotti Snellman useiden lentokenttien rakentamista sisämaahan ja tyrmäsi täysin näkemyksen, jossa ilmavoimat tuli varustaa pääosin meritoimintakoneilla.

”Vesikoneiden käyttäminen sodan aikana tiedustelu t.m. tehtäviin maarintaman yläpuolella (myös rintaman

Snellman perehtyi monenlaisiin aseisiin toimien muun muassa 1920-luvun alussa koeampumaradan päällikkönä. Tässä hän kokeilee jotain tunnistamatonta kranaatinheitintä.

rannikoihin nojautuvilla siivillä ja sivustoilla) merkitsee miehistöjen murhaamista”, hän kirjoitti perustellen kantaansa sillä, että myös Venäjän ilmavoimat käytti pääosin maakoneita.

”Yllä mainitut seikat pakottavat meitä käyttämään maakoneita siellä missä vihollinenkin, jos kerran mieli saavuttaa ainoa tarjolla oleva mahdollisuus menestykseen: laadullinen etevämyys”, Snellman totesi.

Ikävä kyllä, maassamme oli aloitettu Hansa-meritoimintakoneiden sarjavalmistus. Hansoilla harjoitettiin kyllä näyttäviä osastolentoja, mutta kömpelöllä kellukekoneella ei tosipaikan tullen olisi ollut juurikaan taisteluarvoa. Snellman arvostelikin muistionsa alussa sen hetkistä tilannetta ja totesi, että ”kaikki voimat olisi määrätietoisesti suunnattava aseiden taistelukelpoisuuden kohottamiseen”. ”Mehr sein als scheinen”, hän kiteytti ajatuksensa.

Vuonna 1931 Snellman komennettiin yleisesikuntaan ilmapuolustusupseeriksi ja seuraavan vuoden lopulla ilmavoimien esikuntaan esikuntapäälliköksi. Tuolloinen ilmavoimien komentaja, jääkärieversti Lundqvist

totesi Snellmanista, että tällä oli ”omintakeisia mielipiteitä”.

Snellman uskoi vielä yleiseen näkemykseen, jonka mukaan pommikoneet olivat ratkaisu myös pienen maan puolustustaistelussa, mutta ilmailun kehityksen kulkiessa yhä nopeammin eteenpäin, hän muutti ajatteluaan. Kun myös Neuvostoliiton ilma-asevoimistui niin laadullisesti kuin määrällisesti, laati Snellman syksyllä 1933 muistion, jossa näki ilmavoimiemme päätehtäväksi vihollisen ilma-aseen torjumisen. Tämä taas edellytti hankintojen painopisteen siirtämistä hävittäjiin. Hänen mukaansa tarvittiin ”nopeita ja tulivoimaisia tyyppejä, joiden pomminkantokyky pakosta jää pieneksi”. Hävittäjien oli kyettävä torjumaan pommikonelautat ja niillä oli pystyttävä iskemään myös vihollisen lentotukikohtiin.

Snellman ehti toimia ilmapuolustusupseerina sekä ilmavoimien esikuntapäällikkönä yhteensä reilut kolme vuotta, sitten sukset menivät jälleen ristiin ilmavoimien upseerien kanssa. Tämän jälkeen Snellmanin tie vei hänet sotilasasiamieheksi Berliiniin.

Omintakeisia ratkaisuja

Ilmavoimilla oli 1930-luvun puolivälissä edessään ”raskaan taistelukoneen” hankinta, jolla tarkoitettiin tuossa vaiheessa pikemminkin raskasta hävittäjää. Puolustusneuvoston puheenjohtaja, marsalkka Mannerheim kääntyi Snellmanin puoleen kiertäessään näissä merkeissä Euroopassa. Hän käytti Snellmania teknisenä asiantuntijanaan ja tämä järjesti hänelle tutustumiskäyntejä saksalaiseen ilmailuteollisuuteen. Raskas taistelukone -hankkeessa ilmavoimat päätyi kuitenkin lopulta brittien keskiraskaaseen pommikoneeseen Bristol Blenheimiin.

Aarne Snellmanilla oli voimakas näkemys siitä, että ilmavoimista oli luotava toimiva ja tehokas aselaji. Hän oli ensimmäinen, joka Suomesa kyseenalaisti douhetismin (ajattelutapa, että sota voidaan ratkaista pommikoneilla. toim. huom.) ja kiinnitti huomiota kunnolliseen hävittäjäpuolustukseen. Valitettavaa on, että hänen mielipiteitään ei osattu ottaa kaikkialla vakavasti – syynä tähän on varmasti ollut hänen vaikeaksi koettu luonteensa.

Myöhemmin Snellmanin *Tiede ja ase* -lehteen kirjoittamaa laajaa artikkelia on pidetty hänen testamentti-

naan ilmavoimien kehittäjänä. ”Oma-laatuinen ja sangen uhkaava Suomen ilmapuolustustilanne pakottaa meidät hakemaan omintakeisia ratkaisuja, jotta voisimme taata heikoille ilmavoimillemme vaatimattomankin menestyksen edellytykset. Neuvosto-Venäjän tai muiden ilmavaltojen kehityksen pelkkä jäljittely johtaa täydellä varmuudella turmiollisiin seurauksiin”, hän totesi.

Teksti: **Harri Mustonen**

Kuvat: Kansallisarkisto/

Aarne Snellmanin kokoelma

Somersalon aikaansaannokset idyllisen maiseman yllä vuonna 1926. Hansa oli ilmavoimien pääkonetyyppi 1930-luvun alkuun saakka. Niillä lennettiin paljon ja opeteltiin komeita muodostelmalentoja, mutta kömpelön meritiedustelukoneen taisteluarvo olisi ollut olematon.

Elämää punaisten hallitsemassa Helsingissä keväällä 1918

Kaksi tyttöä jonotti kalan perkeitä Kauppahallin nurkalla monien muiden kanssa. Samaan aikaan jäihin pakattuja lohifileitä kannettiin Smolnaan, punaisten esikuntaan.

Tytöillä oli raskas tehtävä auttaa äitejään ruokatarvaroiden hankkimisessa. Jos he onnistuivat saamaan lohen eviä ja ruotoja, niistä keitettiin keittoa. Punaisten söivät esikunnassaan loheta. Samoin tytöt jonottivat leipää, jos sitä oli saatavilla. Muutoin paistettiin pellavansiemenistä pahanmakuisia pannukakkuja.

Maalikuussa 1917 leipäviljan tuonti Venäjältä oli tyrehtynyt kokonaan, rahan arvo laski, mustan pörssin kauppa kukoisti. Leipää leivottiin kuivatuista perunankuorista jauhetuista jauhoista tai selluloosasta. Helsingin katuja kiersivät kerjäläiset, kulkutaudit ja imeväiskuolemat.

Mutta keitä olivat tytöt? He olivat tulleet muutaman korttelin päästä Neitsytpolulta, Suvantola-nimisestä talosta sotilaita ja mahdollisia väkivallan uhrien ruumiita peläten.

Talossa asui useita Norssin opettajia perheineen. Aulikki ja Liisa kävivät samaa ”Tiila” Stenbäckin tyttökoulua Yrjönkadulla. Suvantolan ”neliäpilaan” kuuluivat vielä Liisan sisko Leena sekä Sorella, jonka isä Heikki Soveri oli Norssin latinan kielen lehtori ja myöhempi rehtori. Aulikin isä A.V. Koskimies oli suomenkielen yliopettaja. Liisan ja Leenan isä puolestaan oli matematiikan opettaja Lars Hirvensalo. Hänen puolisonsa Elli oli omaa sukua Brofeldt.

J.K. Paasikivikin piileskeli punakaartilta

Levottomina viikkoina Hirvensalosen luona piileskeli Ellin veli Juhani Aho, joka kirjoitti ”Hajamietteitä kapinaviiikoilta” osoittaen niissä ymmärtämystä työväestöä kohtaan. Koskimiesten

Ilta Koskimies (o.s. Bergroth) 1918

luona taas piilotteli Kaarlo Koskimies, Uusi Aika -lehden toimittaja. Helsingissä piileskeli myös A.V. Koskimiehen veli, Oulun piispa J.R. Koskimies.

Suvantolassa asuivat myös senaattori J.K. Paasikivi puolisonsa – joka myös oli Koskimiehiä (Anna os. Forsman) – ja neljän lapsensa kanssa sekä sokeutunut valtioneuvos Johan Richard Danielsson-Kalmari. Aulikki luki hänelle ääneen, kuten monet muutkin.

Jääkärien kotiinpaluuta helmikuussa 1918 ennakoi Sibeliuksen sytyttävä Jääkärimarssi jääkäri Heikki Nurmion sanoihin, joka esitettiin Suvantolassa jo loppuvuodesta 1917. ”Syvä iskum-

me on, viha voittamaton, meillä’ armoa ei, kotimaata. Koko onnemme kalpamme kärjessä on, ei rintamme heltyä saata.” Tämä esitys kuultiin Aulikin muistelun mukaan Heikki Soverin kotona Aino Soverin esittämänä.

Kapinan puhjettua suojeluskuntalaiset poistuivat tai pakenivat kaupungista. Suvantolassakin piilotteli valkoisia. Huhtikuuhun mennessä oli varatuomari Eino Helasen asuntoon kertynyt jo toistakymmentä suojeluskuntalaista. – Hänen veljensä oli Vilho Helanen, kirjailija, tiedemies, poliitikko, AKS:n puheenjohtaja ja lehtimies. Myös kahdessa muussa asunnossa oli valkoisen puolen nuoria miehiä – Tieto tästä oli jotenkin levinnyt ja Suvantolan edustalle ilmestyi punakaartilaisjoukko, joka avasi kiiväärin ikkunoihin.

Aulikin kertoman mukaan hänen äitinsä Ilta oli juuri silloin kastelemassa huonekasveja ikkunan ääressä. Yksi luoti osui hänestä vaaksan päähän kameliaan, huonekasviin. Toinen viuhahti läheltä sekin ja iskeytyi kirjakaappiin, sattumalta J.R. Danielson-Kalmarin historiatoon.

Asukkaat väistyivät pihan puoleisiin huoneisiin. Porraskäytäviin asetettiin jonkinlainen aseellinen varmistus. Joku pyylevä talon puolustaja joutui tukemaan itseään tyynyillä saadakseen sopivan ampuma-asennon. Naisväki ryhtyi repimään lakanoista sidetarpeita. Kukaan ei loukkaantunut vakavasti, vaikka tulitus oli kiivasta ja kuultiin nykyisen Engelin aukion tienoilla. Lasinsirpaleista aiheutuneet haavat sidottiin.

Tuolloin 14-vuotias Aulikki alkoi ”sotapäiväkirjan” kirjoittamisen vahakantiseen vihkkoon, joka kuitenkin hävisi myöhemmän Pietarinkadun kotinsa tuhouduttua pommituksessa 26.2.1944. Isoäitini Aulikki Lappi-Seppälä (1904–2003) muisteli minul-

Liisa Hirvensalo ja Aulikki Koskimies Suvantolassa.

Voittolaulu.
(A. V. Koskimies.)

Harnatahtinen kääntämissä. Heikki Klemetti.

Osa muuta Suomen Suurvaikuttajien 1/10/18

le usein lapsuuttaan ja nuoruuttaan 1990-luvulla.

Punainen lippu ja lyhty työväentalon tornissa

Punaisten vallankumouksen ajan 26.1.–13.4. työväentalon tornissa liehui punalippu ja yöllä paloi punainen lyhty. Saksalainen tykistö pommitti työväentaloa. Tornin sytyttyä tuleen ja lipun kärvennyttyä punaiset antautuivat.

Saksalaiset valtasivat Helsingin 11.4. alkaen Töölön suunnasta. Valtauksessa kuoli 54 saksalaista, 17 suojeluskuntalaista ja yli 300 punaista. Traagiset ja raskaat jälkivaiheet koettiin myöhemmin vankileireillä, missä kevään 1918 nälkä ja taudit jatkuivat entistä pahempina.

Korkeimmillaan Helsingin vapautuminen koettiin 16.5. sarkatakkisen valkoisen armeijan marssiessa Erottajalta P. Esplanadia Senaatintorille.

A.V. Koskimies runoili päivän tunnoista ”Suomen suurena päivänä 16/V 18”. Heikki Klemetti sävelsi Voittolaulun, joka on osa kyseisestä runosta (kuva nuotista).

1. Utsjoelt' Uusmaan aukeille asti voitosta voittoon käynyt on retki, vihittynä kuoloon jokainen hetki: tuhanten hurme jo hanget kasti. Ruskona kajastaa vapauden aamu, haihtuvi öinen haamu.

2. Siiskö jo väisti ainiaks surma, valveutui kun leijona Suomen? Ei, ei viel' ole valkea huomen! Uhkana vielä on vieras turma. Voittaa ei saa ventous halpa, tylsyä kansani kalpa.

3. Sinivalko viirisi uljas nosta, valoon ja voimaan kasvava kansa! Sorrannan Sua jos uhkaa ansa, kokoa heimos ja vääräys kosta! Terve sä lippumme kevättäivon päivä, heljä kuin Pohjolan päivä!

4. Riemuitse Suomi, nyt tullut on aikas, nyt olet vapaa, hallitse itse! Vesitse, maitse ja kankahitse yhtyköön äänes ja riemus raikas: Eläköön Suomi ja eläköön aina! Kahle ei kansaani paina.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Suomi oli säästynyt joutumasta osaksi vallankumouksellista Neuvosto-Venäjää. ”Ryssänkasarmi” – Nykyinen Kaartinkasarmi siirtyi taas suomalaisen sotaväen käyttöön. Kustaanmiekan ylle nostettiin leijonalippu.

Muutamaa vuotta aiemmin kahta nuorta tyttöä jännitti, tulevatko santomit pidättämään heidät? Toisen tytön, Aulikin eno Kaarlo Bergroth oli ottanut heidät mukaan eräiden ylioppilaiden kanssa peittämään Aleksanteri II:n patsaan jalustassa olevan Lexin mustalla harsolla.

Kaarlo Bergroth oli Etelä-Pohjalaisen osakunnan kuraattori 1916-1918. Hän kuului siihen noin kymmenen miehen joukkoon, joka kokoontui Ostrobotnian kassahuoneen salaiseen kokoukseen 1914 ja päätti aseelliseen vastarintaan ryhtymisestä Venäjää vastaan, mikä oli alkuna jääkäriliikelle.

Edellä mainitun tytön, isoäitini Aulikin pikkuserkku Eino Rafael Forsman lähti Saksaan partiokurssille (Pfandfinder Kursus) maaliskuussa 1915 ja keskeytti insinööriopintonsa. Sama mies saapui lähes 2000 muun jääkärin kanssa Vaasaan 25.2.1918.

Kaatuneiden rivissä ollut jääkärikapteeni ei ollutkaan kuollut

Jääkärikapteeni Eino Forsman, jääkäri numero 28, komennettiin 2. Jääkäri-rykmentin komppanian päälliköksi Tampereen taisteluihin. ”Verisenä kiirastorstaina” 28.3.1918 hän haavoittui Kalevankankaalla. Toinen luoti tunkeutui vasemman silmän alta päähän ja tuli korvan takaa ulos. Toinen luoti osui sääreen. Sanitäärit kantoivat Forsmanin joukkosidontapaikalle, missä hänet katsottiin kuolleeksi ja siirrettiin kaatuneiden riviin. – Tuossa taistelussa 2. Jääkäri-rykmentti menetti kaatuneina 28 Saksassa koulutettua jääkärää.

Eino Forsmanin pään haavasta oli vuotanut runsaasti verta, joka jäätty

pakkasessa ja vuoto tyrehtyi. Kaatuneiden rivin ohi kulki jääkäri Yrjö Salminen (Sahlman), joka oli myös lääkäri. Hän havaitsi jääkärinvihreän univormun ja käänsi ruumiin ympäri nähdäkseen, kuka jääkäri oli tullut tiensä päähän. Hän havaitsi heikon pulssin ja toimitti Forsmanin jatkohoitoon.

Jääkärieversti Eino Koskimies (nimenvaihdos vuodesta 1931 asti) oli talvisodassa 11. Divisioonan komentaja ja jatkosodassa Hangon rintaman komentaja. Hän oli virallisesti 20% invalidi, mahdollisesti laajemminkin. Tämä ei kuitenkaan estänyt häntä harastamasta ammuntaa ja ratsastusta. Sotien jälkeen hän toimi Wärtsilä Oy:n palveluksessa ja Wärtsilän Keskinäisen vakuutusyhtiön palveluksessa Turussa 1967 asti.

Eräässä SA-kuvassa 5. Div:n komentajana eversti Eino Koskimies ja evl. von Schrove seisovat JR 23:n komentopaikalla Korpiselässä 8.7.1941. Koskimiehen vasemman korvan takana näkyy kuoppa, josta luoti tuli pään läpi ulos 28.3.1918 Kalevankaan taistelussa.

Linnoitusketju Hankoniemellä

Kävin maaliskuussa 2017 Tammissaarella tutustumassa vähän tunnettuun

linnoitusketjuun, joka kuului jääkärieversti Koskimiehen vuodesta 1941 komentamaan Hangon ryhmään. Kevään ja kesän 1940 aikana Hankoniemelle rakennettiin panssariesiteitä, jotka koostuivat kaivannosta ja louhituista kivipaasista. Tätä varten rakennettiin rata, jota pitkin voitiin työntää kivillä lastattuja vaunuja. Porarit porasivat kalliota aamusta iltaan ja sepät takoivat poriin teriä. Pikkupojat juoksuttivat painavia terätankoja porareilta sepille ja takaisin.

Suurin urakka oli 35 taistelubunkkeria pitkin linjaa. 30 niistä valmistui. Mallia oli saatu Kaakkois-Suomen linnoitteista, kuten Kollaanojen Lähteen lohkon kuuluisasta Miljoona-bunkkerista.

Yksi Hankoniemen bunkkereista on entisöity ja avattu ryhmille. Kokeumus oli väkevä. 75 vuotta lukittuna ollut bunkkeri oli kuin aikakapseli. Vahvassa teräsbetonivarustuksessa oli kerrallaan 16 miestä. 45 mm tykillä ja Maxim-konekiväärillä oli miehitys, samoin katolla paksun teräskuvun alla tähyistäjä.

Konekiväärin yläpuolelle oli piirretty maaston muodot ja sektorit, joihin tuli voitiin suunnata ilman näköyhteyttä. Konekivääriin pumpattiin jäähdytysvettä ja tykin vieressä oli laatikossa vaihtoputki. Ampujia varten oli raikasilmaletkut suulakkeineen, ettei heidän tarvinnut hengittää hakea.

Bunkkerissa piti voida paitsi taistella, myös elää. Sitä varten oli kaivo, puuhella, kammesta väännettävä ilmanvaihtolaitteisto, vuoteet kahdeksalle. Kaikki oli edelleen toimivaa, aivan kuin miehet olisivat juuri poistuneet bunkkerista. Astioita, reppuja, valaisimia, peitteitä oli paikoillaan.

Bunkkeri on paha paikka, muillekin kuin klaustrofobisille. Entä jos teräsovi pönkätään ulkoa? Tätäkin oli ajateltu. Seinässä oli ohut kohta, jonka saattoi avata sisäpuolelta käsikranaatilla räjäyttämällä.

Välirauhan aikana 1940-41 Neuvostoliitto suunnitteli Hangon tukikohdan laajentamista Saloon saakka. Tämä käy ilmi Ohto Mannisen, Kimmo Rentolan ja Timo Vihavaisen kirjast ”Varjo Suomen yllä – Stalinin salaiset kansiot”. Hankoniemen bunkkereissa ei siis turhaan vartioitui Neuvostoliiton tukikohdan rajaa.

Kirjoittaja Pekka Särkiö oli kenttäpiispa vuosina 2012-2023.

Majuri Bayer tervehtii meitä

Unohtumattomaksi on mieleeni painunut maaliskuun seitsemäspäivä vuonna 1915. Sain silloin ensi kerran nähdä silloisen pfdfinderjoukon, myöhemmin 27. jääkäripataljoonan komentajan majuri Maximilian Bayerin, joka sittemmin tuli niin tärkeäksi ei ainoastaan suomalaisen jääkärijoukon, vaan myös koko jääkäriliikkeen ja siihen liittyneen suomalaisen politiikan historiassa.

Edellisenä iltana, neljäntenä Lockstedtiin leirille tuloni jälkeen, ilmoitettiin meille vastatulleille, että joukkomme komentaja majuri Bayer tahtoo nähdä meidät seuraavana aamuna kello yhdeksän. Lähimpien esimiestemme ohjausten mukaan ja heidän valvontansa alaisina meidän oli nyt ryhdyttävä valmistautumaan tämän huomisen ”esittelymme” varalta. Tukat oli leikattava lyhemmiksi, parrat ajettava, puvut siistittävä ja paljon muuta puhdistustyötä tehtävä. Ja neuvoja siihen, miten tilaisuudessa oli käytädyttävä, saimme me nahkapojat kosommalta..

Moitteettomaksi ”putsattuina” seisommekin sitten seuraavan päivän aamuna vähäistä vaille yhdeksän kasarmimme pihamaalla komppaniamme saksalaisen vääpelin järjestellessä rivejämme. Vihdoin kaikki oli valmista ja kasarmin pylväskellon näyttäessä tasan yhdeksää kajahti vääpelin komento: Stillgestanden! Augen rechts! (Asento! Katse oikeaan!) Pääni komennon mukaan oikealle pyöräytettyäni, näin kahden komeapukuisen sotilaan meitä nopein askelin lähestyvän. Toisen noista herroista tunsin komppaniamme päälliköksi, kapteeni Badeksi. Toinen pitkähäkö, solakka ihmeellisen eläväliikkeinen mies oli siis majuri Bayer. Kapteeni Bade pysähtyi lähemmä tultuaan hiukan taaemmaksi.

Majuri Bayer astui aivan luoksemme ja katseli meihin, huulillaan tuo sittemmin niin tutuksi käynyt ainainen hienon hieno hymynsä.

Vääpeli ilmoitti hänelle joukkomme, majuri tervehti ja kulki sitten pitkin rivejämme tarkastaen jokaista meistä terävästi. Kun hänen katseensa sattui silmiini, tuntui minusta kuin hän näkisi tuo herra minun sieluni sisimpään asti. Jouduttuaan sitten rivimme päähän, sanoi majuri jotain kintereillään seuraavalle vääpelille, jolloin tämä karjaisi: Augen gerade aus! Rührt euch! (Kase eteenpäin! Lepo!).

Nyt majuri astui, koko ajan lyhyin, terävin, mutta samalla joustavin askelin liikkuen, hiukan etämmä rintamamme eteen ja piti meille lyhyen puheen tervehdykseksi. Hän katseli puhuessaan koko ajan meitä terävästi, kuin koettaen silmistämme lukea, minkä vaikutuksen sanansa meihin tekivät. Hänen tavattoman eloiset silmänsä, jotka joka tapauksessa todistivat suurta intelligenssiä, liikkuiivat vilkkaasti miehestä mieheen, hänen katseensa oli mielestäni hiukan liiankin vilkuileva ja siinä oli jotain eläinten kesyttäjän ilmeestä. Hänen äänensä oli korkea ja selvä ja, vaikkakin heikonlainen, se oli kuitenkin kantava. Koko ajan elävöitti hän, preussilainen sotilas, puhettaan kuin näyttelijä kasvojen eleillä ja käsiensä liikkeillä.

Toivotettuaan meidät tervetulleiksi joukkoonsa, hän kuvaili sitten muutamin sanoin sitä sorronalaista tilaa, missä ”teidän rakas Suomeenne” niihin aikoihin huokaili ja mahdollisuuksia vapautta se venäläisten vihatusta ikeestä. Hän lausui tunnustuksensa meille, jotka olimme jättäneet sukulaisemme ja ystävämme, jättäneet keskeneräisiksi opintomme ja kaikista vaikeuksista huolimatta saapuneet tänne, siten osaltamme vaikuttaaksemme maamme vapauttamiseen. Opintomme tuolla kotona olivat saaneet poskemme hiukan kalvakoiksi, mutta muutaman päivän harjoitusten jälkeen raittiissa ulkoilmassa muuttasivat ne varmasti väriä. Lopuksi hän lausui julki toivonsa, että noin neljän

JP27:n komentaja, majuri Maximilian Bayer.

viikon kuluessa olisimme tilaisuudessa ryhtymään suureen tehtäväämme Suomen vapaustaistelussa.

Niin majuri puhui meille ja voitti myötätuntonamme. Päätimme tehdä voitavamme oppiaksemme hänen johdolla mahdollisimman paljon siitä, mitä meiltä kohta maamme vapauttamistaistelussa vaadittaisiin.

Leonard Grandell 1894–1967, kenraaliluutnantti

Raimo Berkan lähetti Koillissanomien historiasivuilla julkaistun tekstin Paroleen.

Münsterin 11 jääkärihautaa ovat osa Suomen historiaa

Puhe jääkärien haudoilla Osnabrückissä.

Pastori Bothin erinomainen puhe osoittaa omalla konkreettisella tavalla sen, kuinka Saksassakin realismi näkyy ja kuuluu. Ukrainan sota on pakottanut yhteiskunnan, ja kirkon osana sitä, tarkastelemaan asioiden tärkeysjärjestystä, aivan kuten jääkärit joutuivat aikanaan. Tällöin nousee kansan ja yksilön vapaus kaikkein tärkeimmäksi tekijäksi ja sitä pitää kaikin keinoin puolustaa. Valitettavasti joskus myös aseina.

Jukka Pennanen käänsi puheen pastori Bothin antamasta puheen kirjallisesta versiosta.

Alkutervehdysten jälkeen pastori Both jatkoi: Olemme kokoontuneet tänne Osnabrückin Johannes-hautausmaalle muistaaksemme 11 tänne haudattua nuorta suomalaista miestä. Näistä haudoista en tiennyt vielä jokin aika sitten mitään, mutta luin kirjasen Kuninkaallisen Preussinn jääkäripataljoona 27:n 100-vuotisesta historiasta ja nyt tiedän jotain.

Nämä 11 sotilashautaa ovat osa maamme historiaa. Yli 105 vuotta sitten haudattujen sotilaiden hautoja. Sotilaiden, jotka eivät kuolleet taistelussa, vaan traagisessa junaonnettomuudessa lähellä Osnabrückin kaupunkia.

He eivät päässeet takaisin kotimaahansa Suomeen, jossa vielä useat taistelut ja sota odottivat heidän tovereitaan. Taistelu venäläistämistä vastaan ja sisällissodan vaikeat taistelut toisia suomalaisia vastaan.

Jääkärien perinneyhteisön seppelleen Osnabrückin sotilashautausmaalle laskivat Jääkärisäätiön puheenjohtajan Pertti Laatikaisen rinnalla Ismo Nöjd sekä Martin Rintanen. Paikalliset pastorit vasemmalla, pastori Juha Eerolan tervehtiessä laskua puolisoitaallisesti

Tänä vuonna yhdistyy sodissa ja tässä junaonnettomudessa kuolleiden kohtalo ja surumme ajankohtaiseen sotaan ja uhreihin Ukrainassa.

Suomen talvisota ja Venäjän hyökkäys Ukrainaan ovat sotia, jossa pieni maa ja kansa haluaa puolustaa maataan, kansaansa ja vapauttaan ylivoimaista vihollista vastaan.

Pitkään ajattelimme, että sota Euroopassa on menneisyyttä, jonne ajatuksemme kulkevat. Vuonna 1988 lakkautti Jääkäriliitto itsensä, koska vain muutama sodat kokenut jäsen oli enää elossa. Vuonna 1995 haudattiin viimeinen jääkäri jääkärikenraali Väinö Valve.

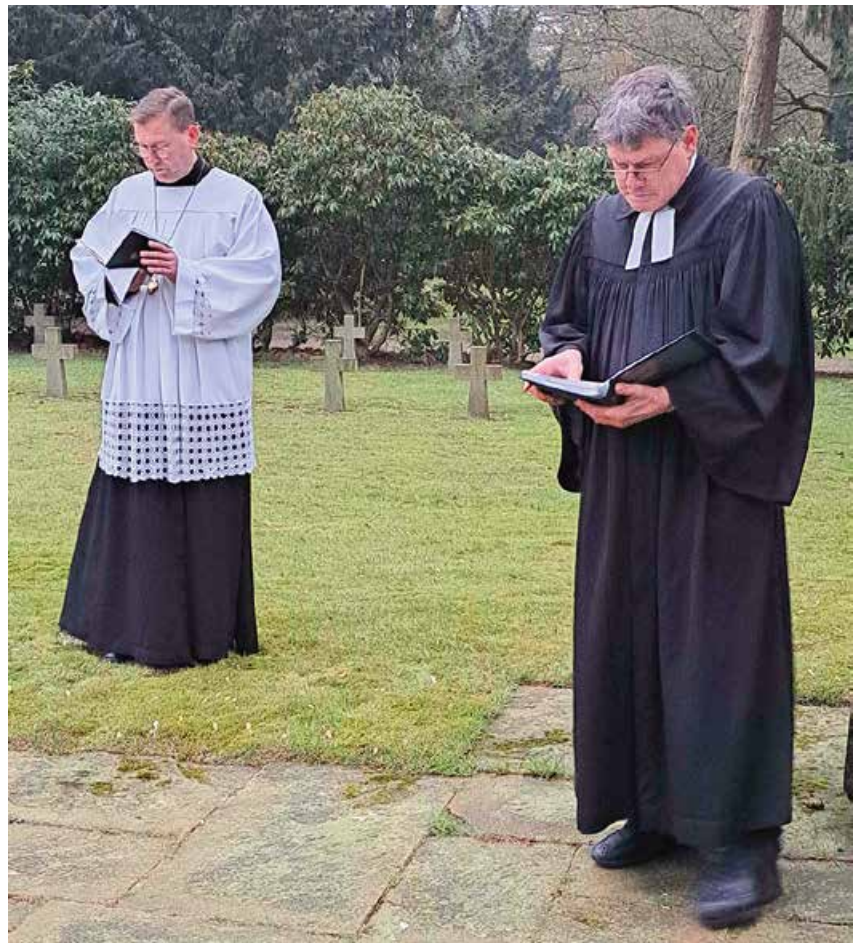
Helmiikuusta 2022 on Euroopassa kaivettu lukemattomia uusia hautoja ihmisille, jotka ovat kuolleet sodassa: taistelevia sotilaita, niin puolustajia kuin hyökkääjiä ja lukuisia siviilejä, jotka ovat kuolleet pommituksissa ja raketti-iskuissa. Monet makaavat vielä romahtaneiden rakennusten raunioissa eikä heitä ole saatu saatettua hautaan.

Ukrainan sodassa kuolleet kuten nämä 11 hautaa täällä ovat meille eläville muistomerkki ja muistutus siitä, että rauha on korkein hyve niin yksilöille kuin yhteiskunnallekin ja kansojen yhdessäololle. Ilman rauhaa ei ole mitään.

Asia, jonka sotilaskoulutetut kansalaiset ovat ehkä tiedostaneet jo kauan, ja jonka rauhan aatteen ihmisten täytyy juuri nyt vähä vähältä ja kivuliaasti oppia: „Voi olla, että jonkun maan ja kansan vapautta ja yksilön vapautta täytyy puolustaa aseina, jotta vapaus säilyy.“ Maailmassa on liikaa valtioita, joiden kansalaiset eivät elä vapaudessa. Vain yksi väärä sana, yksi provosoiva merkki, joka ei sovi valtaapitäville, saattaa viedä ihmisen vuosikausiksi vankilaan.

Siten eivät suomalaiset halunneet elää yli 100 vuotta sitten, kuten eivät halua elää tänäänkään. Siten eivät halua myöskään ukrainalaiset elää.

Ikivanhat raamatullisten profeettojen unelmat maailmasta, jossa ihmi-

Osnabrückin Johannes-hautausmaan muistotilaisuuden papit: Oikealla evankelisluterilaisen seurakunnan pastori Torsten Both ja vasemmalla jääkärihautojen pitkäaikainen hoitaja, suomalainen katolisen seurakunnan pastori Juha Eerola

set voivat sulattaa aseensa ovat vielä kaukana. Kuten valitettavasti myös Jeesuksen saarnaama ylväs tavoite rakkaudesta, joka ei jää vain läheisten keskeiseksi, vaan kattaa myös vihollisen. Tämä kaikki on meidän ikävä kyllä jätettävä hetkeksi, mutta sitä ei saa kadottaa näköpiiristä.

Sillä jokainen ihminen, yhden tekevää ystävä tai vihollinen, olkoon tuttu tai tuntematon, kaikki ovat Jumalan lapsia aivan kuten minäkin. Jumalan rakkaimpia luomuksia.

Valitettavasti useat ovat harhaan johdettuja valheiden, propagandan tai aivojenpesun kautta ja ovat muunlaisia ihmisiä kohtaan vihan läpitunkemia.

Näyttää valitettavasti olevan niin, että tarvitsemme nykyisessä maailmassa aseita, jotka suojaavat ihmisiä joutumasta niiden uhriksi, jotka häikäilemättömästi aloittavat sodat ja laajentavat niitä. Ajattelematta hyökkäyksen kohteeksi joutuneiden kärsimyksiä tai säälimättä omaa väkeä, jonka he johtavat järjettömään kuolemaan.

Suremme kuolleita. Jokainen sota on syntiä vastoin Jumalan tahtoa. Ja me rukoilemme rauhan puolesta.

Amen.

Suomen Vapaudenpatsaan puhutteleva ja ajan hammasta kestänyt symboliikka

Kuvanveistäjä, professori Yrjö Liipolan veistämä Suomen Vapaudenpatsas paljastettiin Vaasan torilla sunnuntaina 9.7.1938 juhlarivien menoin. Paljastustilaisuuden kunniavieraina olivat mm. tasavallan presidentti Kyösti Kallio, marsalkka C.G. Mannerheim sekä itsenäisyysseuran ("Vaasan senaatin") elossa olevat jäsenet. Paljastustilaisuutta seuranneen yleisömäärän kerrotaan nousseen 10 000 henkeen. Paljastustilaisuudesta otettu kuva kertoo, että arvio on uskottava.

Patsaskokonaisuus koostuu 8 m korkeasta graniittijalustasta ja jalustan laelle sijoitetuista kahdesta mieshahmosta: seisovasta, kivääriä kädessään pitävästä ja lakkiaan heiluttavasta sotilaasta sekä hänen takanaan istuvasta haavoittuneesta ja rintaansa pi-

televästä aseveljestä. Tämän pronssiin valetun patsasosan korkeus on 6 metriä. Jalustan sivustoilla on piirtokirjotusta ja runsaasti tummanharmaasta graniitista mattahiottuja kokokuvia.

Patsaan symboliikka

Patsaan edustamat arvot ja symbolit ovat juuri tällä hetkellä äärimmäisen ajankohtaiset. Ukrainan kansa osoittaa vastaavaa isänmaanrakkautta ja itsemääräämisoikeuden kaipuuta kuin suomalaiset patsaan paljastamista edeltäneinä ja sen jälkeisinä vuosikymmeninä. Heillä on myös vastaavaa tahtoa ja kykyä taistella näiden arvojen mukaisten päämäärien hyväksi. Tässä artikkelissa tarkastellaan erityisesti patsaskokonaisuuteen sisältyvien kuvanveistoelementtien

sisältämää symboliikkaa. Artikkelin perustana on toisen kirjoittajan, kuvataiteiden opettaja Aimo Nybergin patsaan paljastuksen 85-vuotismuistotilaisuudessa 9.7.2023 patsaan äärellä pitämä esitelmä.

Patsas luo katseen kohti valoa ja toivoa

Suomen Vapaudenpatsas sijaitsee Vaasan keskeisimmällä paikalla, kauppatorilla, ja sen pohjoislaidalla niin, että patsaan fasadi osoittaa torille, siis etelään päin, kohti valoa ja toivoa.

Jalustan eteläinen fasadi

Jalustan torille suuntautuvassa fasadissa on kolme symbolikokonaisuutta: Vapaudenristi, patsasta luonnehtiva

Suomi on saanut muistomerkin vapaudelleen ja itsenäisyydelleen (Kuva: Pohjanmaan museo)

inskriptio (piirtokirjoitus vuosilukuineen) ja lohikäärmeen jalkoihinsa polkenut Suomen leijona. Vapaudenristi on symboleista ylimpänä. Se on perusmuodoltaan yrjönristi, jonka päällä on lyhytsakarainen hakaristi. Ristien keskiössä on heraldinen ruusu. Arvomerkin suunnitteli jo keväällä 1918 Mannerheimin adjutantti Akseli Gallen-Kallela. Gallen-Kallelan vapaudenristissä käyttämät symbolit, yrjönristi, hakaristi ja ruusu ovat ikaikaaisia vahvoja symboleja, kaikki positiiviksi koettuja, voimauttavia ja yhteisöjä vahvistavia kuvioita.

Kaksikielinen inskriptio kertoo, mitä on tapahtunut ja milloin. Tekstissä ”Isänmaansa vapauttajille – Åt fäderneslandets befriare, 1918” herättää huomiota, että suomenkielisessä tekstissä isänmaa on varustettu omistusliitteellä, ehkä näin on haluttu korostaa vapautuksen kansakunnalle tuomaa omaa itsenäistä toimintamahdollisuutta. Kirjoitusmuodon erikoinen näkyy mm. siinä, että monet patsaan etsittelytekstit ovat virheellisessä muodossa ilman omistusliitettä.

Fasadin reliefin voimahahmo on leijona, joka symbolisoi valtaa ja voittoa ja joka antaa voimaa kaikille sitä tukeville, sen takana olevalle kansalle, taistelijoille, tänä päivänä jo urheilujoukkueillekin. Suomeen leijona tuli Ruotsista kuningas Juhana III:n aikana 1581 ja yksi vanhimmista Suomen leijonavaakunoista sijaitsee Uppsalassa Juhanan III:n isän Kustaa Vaasan vuonna 1591 valmistuneessa hautamonumentissa. Leijonavaakuna on edelleen Suomen virallinen vaakuna, se esiintyy myös virallisissa valtiolipuissa.

Reliefin lohikäärme taas edustaa vastavoimaa, jonka voittaja alistaa ja pitää kontrollissaan. Se on vertauskuva kaikille kielteisiksi koetuille asioille. Patsaan pystytyksen aikoihin näitä kielteisiä asioita olivat ainakin aiemman vieraan hallitsijavallan Venäjän sortotoimet ja oman kansakunnan vallankumoukselliset. Lohikäärme on samaa perua kuin esimerkiksi partiolaisten tuntema Pyhä Yrjö, joka legendan mukaan voitti

Aimo Nyberg kertomassa Suomen Vapaudenpatsaan symboliikasta 9.7.2023

lohikäärmeen. Leijona ja lohikäärme -kokonaisuuden on veistänyt maamme ehkä huomattavin eläinveistosten tekijä Jussi Mäntynen.

Läntinen sivusta

Jalustan läntiselle sivustalle on sijoitettu Laki- ja Uskonto-allegoriat.

Laki-allegoriaa edustaa nuori mies attribuutteinaan miekka ja kilpi. Ylävartaloltaan alastomalla sotilasnuorukaisella on laskostettu vaate alavartalonsa verhona. Sotilas nojaa maahan tukeutuvaan miekkaan ja toisen käsivarren vaakunakilvessä on teksti LEX. Miekka on symboli kyvylle ylläpitää järjestystä ja lakien noudattamista. Kilpi on puolustamassa laki-

Patsaan jalustan torille suuntautuvaa fasadia

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

tekstejä ja niihin kirjattuja oikeuksia ja velvollisuuksia.

Uskonto-allegoriassa nuori nainen seisoo katse kääntyneenä kohti reliefin yläreunassa kuvattua kirkkoa ja kirkon seinään hakattua ristiä, vasen käsi on sydämen päällä. Koti, uskonto ja isänmaa ovat ne suomalaisten perusarvot, joista nämä reliefit muistuttavat.

Nämä kaksi reliefiä, Laki ja Uskonto ovat tietoisesti rinnakkain ja niiden ilmiansuunta on kohti länttä. Sieltä on Suomeen tullut niin luterilainen kristinusko kuin Ruotsin laki, jotka molemmat säilyivät yli koko Venäjän hallintokauden. Paikallisesti reliefien suunta heijastaa myös sitä, että siellä lähietäisyydellä sijaitsevat punatiilit Vaasan kirkko ja Hovioikeus, molemmat heti uuden Vaasan perustamisen jälkeen 1860-luvulla rakennettuina.

Pohjoinen sivusta

Patsaan pohjoinen takasivusta on saatut esitettäväkseen komean Mannerheim-reliefin, jonka korkeus on 230 cm ja leveys 160 cm. Ylipäällikkö on kuvattu reliefissä sivulta, talvisessa sotilasasussa mantteli päällä, kiikari oikeassa kädessä ja vasen käsi taskussa. Ylipäällikön takana näkyy valkoisen armeijan joukkoja tykistö tukena.

Mannerheimiä esittävän reliefin sijoittaminen patsasjalustan takasivustalle voi tuntua paikkana vaatimattomalta. Sijoitus on kuitenkin tarkkaan

harkittu, sillä torin pohjoispuolitse kulkee yksi Vaasan pääkaduista, rautatieasemalta Hovioikeuteen johtava Hovioikeudenpuistikko. Mannerheim on näin voinut vertauskuvallisesti olla vastaanottamassa tätä puistikkoa pitkin myöhemmin marssineet varuskuntakaupungin lukuisat paraatijoukot.

Reliefin symboliikka on ilmeinen. Suomi ja suomalaiset ovat aina valmiita puolustamaan itsenäisyyttään ja vapauttaan. Etualalla seisoo joukkojaan johtava ylipäällikkö Mannerheim rauhallisena ja armeijansa etenemiseen luottaen. Patsaan paljastusta seuranneet seitsemän vuotta osoittivat tämän todeksi. Tasavallassamme tehdyt tuoreet puolustukselliset ratkaisut osoittavat, että tämä pätee myös nyky-Suomeen.

Itäinen sivusta

Patsaan jalustan itäisellä sivustalla ovat saaneet sijansa Työ- ja Tulevaisuus-allegoriat.

Työ-allegoriassa on kuvattuna nuori mies sirppi ja viljantähkä käsissään, yllään lantion peittävä vaate. Hahmo edustaa sadan vuoden takaisen Suomen maatalousvaltaista yhteiskuntaa.

Hovioikeudenpuoleisen sivustan Mannerheim-reliefi, Mannerheimin katse suuntautuu itään

Yhteiskunta on muuttunut, mutta työ on säilynyt yhteiskunnan hyvinvoinnin keskeisenä elementtinä.

Tulevaisuus-allegoria edustaa perinteistä madonna-aihetta: äidillä on turvallinen olemus ja katse, hänellä on sylissään pieni uinuva lapsi ja helmoissaan vähän vanhempi poika. Erityisesti lapset tuovat reliefissä esiin tulevaisuusnäkökulman.

Nainen ja mies ovat rinnakkain myös patsaan jalustan vastakkaisella puolella. Nämä kaksi kuvaparia on toteutettu samalla tavalla ihanteellisen klassisen tyylin mukaisesti. Vastakkaisilla sivustoilla sijaitsevat reliefiparit muodostavat yhdessä kokonaisuuden, missä korostuu perheiden merkitys koko kansan selviytymisessä itsenäisenä ja omiin voimiinsa luotavana kansakuntana. Perhekäsitys on aikakauden hengen mukaisesti perinteisen idyllinen: isä hoitaa kodin ulkopuoliset asiat ja äiti toimii kotihengettärenä. Sota-aikana tämä merkitsi isälle perusarvojen – kodin, uskonnon ja isänmaan – puolustamista aseina ja äidille kotirintaman töitä ja jälkikasvusta huolehtimista. Naiset osallistuivat kuitenkin merkittäväällä panoksella myös rintamapalvelukseen – ilman asetta.

Pääaihe: patsaskokonaisuuden pronssinen veistos

Suomen Vapaudenpatsaan varsinainen pääaihe, pronssinen veistos on kahden ihmisfiguurin muodostama ryhmä. Ryhmä koostuu kahdesta

Itäisen sivustan Työ- ja Tulevaisuus-allegoriat

Läntisen sivustan Laki- ja Uskonto-allegoriat

talonpoikaissoturista, suojeluskuntalaisista. Heistä etummainen seisoo jyrkästi hajareisin, heiluttaa lakkiaan ja ”huutaa” voiton huumassa, toisessa kädessään hänellä on alas laskettu kivääri. Sotilaiden suojeluskuntatausta käy ilmi heidän vaateuksestaan, sarkapuvusta, lapikkaista ja lakkiin kiinnitetystä havunoksasta.

Taaimainen sotilas on edellisen haavoittuneena istumaan vaipunut aseveli, jolla on maasta tukea ottavassa oikeassa kädessään yhä miekka ja joka vasemmalla kädellään pitelee rintaansa. Kasvoillaan haavoittuneella sotilaalla on itsensä uhriksi antaneen autuas ilme.

Veistos kuvaa hyvin sodan olemusta, menestyksen synnyttämää huumaa mutta myös uhriksi joutumista. Taistelun päätyttyäkin sotilaat ovat edelleen varautuneita, aseet on laskettu, mutta ne ovat käsillä ja tarvittaessa käyttövalmiudessa.

Yksityiskohta: havukokardilakki

Patsaan etummainen sotilas on paljastanut päänsä ja nostanut lakkinsa kohti taivasta. Lakkiin on näkyväksi merkiksi kiinnitetty kuusenhavu. Merkinä kuusenhavu tarkoittaa, ettei alueella ole vihollisia, alue on vapaa,

isänmaamme on omassa hallinnassamme!

Kuusenhavutunnus otettiin käyttöön Vapaussodan aikana. Tampereen valtauksen edellä Suomen valkoisen armeijan taisteluun osallistuville joukoille annettiin käsky kiinnittää päähineeseensä kuusenhavu. Tunnuksella haluttiin helpottaa oman puolen taistelijoiden erottumista vihollisesta vaikeassa ja sekavassa kaupunkitaistelussa. Ohjeen mukaan havunoksa piti laittaa lakin lisäksi myös taskuun. Tarkastustilanteissa tämä havu todisti, että omia ollaan, vaikka lakin havu olisi taistelun tiimelyksessä pudonnut.

Kuusenhavu jäi myöhemmin pysyvään käyttöön. Hallituksen valkoisten joukkojen voitonparaatissa Helsingissä 16.5.1918 joukkojen oli käsketty käyttää havutunnusta. Havukuvio on edelleenkin käytössä Puolustusvoimissa, mm. upseerien kauluslaatan reunakuvioinneissa.

Koko Suomen ja koko kansan Vapaudenpatsas

Lähtökohtana patsashankkeelle oli tavoite luoda muistomerkki Vapaussodassa hallituksen joukoissa me-

nestyksekkäästi taistelleille sotilaille ja uhriksi joutuneille. Hankkeen toteutuminen vasta 20 vuotta taistelujen päättymisen jälkeen merkitsi patsaan paljastuksen voineen tapahtua jo osittain tasaantuneiden mielialojen vallitessa. Esimerkiksi tasavallan presidentti Kyösti Kallion puhe paljastustilaisuudessa oli sovitteleva ja kansakunnan yhtenäisyyden tarvetta korostava. Runsaan vuoden päästä alkaneessa Talvisodassa tätä yhtenäisyyttä tarvittiin ja se myös saavutettiin.

Vuosien 1939–1945 sotien veteraaneille Suomen Vapaudenpatsas on aina ollut heidän kunnioittamansa ja rakastamansa vapauden ja isänmaallisuuden symboli. Yleinen mielipide onkin alkanut mieltää patsaan myös näiden myöhempien kunniakansalaistemme muistomerkiksi. Suomen Vapaudenpatsaalle 9.7.2023 pidetyssä muistotilaisuudessa lasketun seppeleen nauhojen teksti ”Isänmaansa vapauttajille ja saavutetun vapauden puolustajille” kertoo osaltaan tästä tulkinnan laajennuksesta.

TEKSTI: Aimo Nyberg ja Ilkka Virtanen

Kahta suojeluskuntalaissotilasta esittävä pronssipatsas

Vapaussodassa käyttöön otettu suojeluskuntalaisten kuusenhavutunnus

Vapaudenpatsas oli talvisodan aikana suojattu laudoituksella. Kuva kirjasta Kunniamme päivät. Kuvatekstinä oli Vaasa palaa.

Jääkäripataljoona 27 Perinneyhdistyksen Varsinais-Suomen osasto ry

Järjestää jääkäriperinteeseen kuuluvan luentotilaisuuden
pe 28.6.2024 klo 11.00 alkaen
Panimoravintola Koulun Wilhelmina-salissa, osoitteessa Eerikinkatu 18 Turku

Bundeswehrin reservin eversti Mark Aretz luennoi yhteisen lounaan jälkeen aiheesta
"Suomen jääkärien yhteydet Saksaan toisen maailmasodan jälkeen"
JP 27 Perinneyhdistyksen toimijat olivat myös mukana tässä työssä
Mark Aretz puhuu täydellistä suomea.

Lounaan hinta on 20 €, jonka jokainen maksaa itse ravintolassa.

Ilmoittautumiset viimeistään 19.6.2024 osoitteeseen
seppo.lerkki@gmail.com

Tilaisuudessa kesäinen, säänmukainen pukeutuminen

Vuoden Lotta 2024 on kaikkien Suomen presidenttien aikaan elänyt Eva Lintunen

Lotta Svärd Säätiö nimesi tämän vuoden lotaksi Eva Lintusen hänen ansiokkaan lottatyönsä ja pitkän opettajan uransa vuoksi. Lintunen on vuosien ajan toiminut esimerkkinä ja turvallisena aikuisena lukemattomille nuorille ja siirtänyt samalla lottien neuvokkuutta ja arvomaailmaa uusille sukupolville.

Pian sata vuotta täyttävä Lintunen on uskomattoman energinen nainen. Hän asuu yksin omassa kodissaan, harrastaa, liikkuu ja seuraa maailman tapahtumia ja politiikkaa edelleen aktiivisesti. Kaikkien Suomen presidenttien aikaan eläneellä naisella on näkemystä moneen tämän päivän aiheeseen. Mielipidettä Ukrainan tilanteesta kysyttäessä hän kehottaa napakasti kaikkia maita tukemaan koko Euroopan tulevaisuutta puolustavaa Ukrainaa.

”Ukrainan sota on ihan kuin meidän Talvisotamme: monikymmenkertainen Venäjä uhkaa pienempäänsä. Jos Ukraina ei pysty nyt puolustamaan itseään, tulee myös meille huonot ajat. Putin haluaa Tsaarin ajan rajat. Silloin Kymijokikaan ei sille enää riitä, vaan se on sitten Tornionjoki”, sanoo Lintunen.

Kotimaan haastavaan taloustilanteeseen hän antaa lääkkeeksi säästämisen: ”Jokaisen on säästettävä ja ymmärrettävä, ettei velaksi voi elää”, sanoo Lintunen.

Nykynuoria Lintunen kehuu viisiksi. Pyydettyäessä hän antaa kuitenkin kaksi neuvoa nuorille:

”Toisista ihmisistä välittäminen ja lämmin myötäeläminen on kaikkein tärkeintä. Myös vanhojen ihmisten huomioiminen olisi tärkeää. Monta kertaa tuntuu, että vanhat ovat jo vähän niin kuin liikaa täällä maailmassa. Sitten, kun joku nuori huomaa vanhan ihmisen, se ilahduttaa kovasti”, sanoo Lintunen.

Eva Lintunen liittyi Kuusankosken Lotta Svärdin Voikkaan paikallis-

osastoon vuonna 1939. Talvisodan aikaan hän toimi pikkulottana tehden sidontatarpeita kenttäsaaraloihin ja joukkosidontapaikoille. Väli rauhan aikaan hän suoritti lottien peruskurs- sin ja viestikurssin. Lottalupauksensa hän antoi Voikkaan kirkossa.

Ensimmäiselle lottakomennuk- selle Lintunen lähti Miehikkälän Metsämuurolaan, missä hän hoiti puhelinkeskusta. Juhannuksena 1944

koulutuskeskus siirrettiin Kokemäelle ja viestilotat kotiutettiin. Lintunen palasi Kouvolaan ja sai välittömästi uuden komennuksen kenttäposti- konttoriin ja edelleen Raili-nimistä puhelinkeskusta hoitamaan. Rauhan tultua työ jatkui vielä jonkin aikaa, sitten lotat kotiutettiin.

TEKSTI: Anne Nurminen

Lintusella on neljä ammattia: kansakoulunopettaja, käsityönopettaja, jalokiviasi- antuntija ja metsuri. Viimeisimmän ammatin hän opiskeli päivätyöstä eläkkeelle jäätyään. Jalokiviä ja metsänhoitoa hän harrasti yhdessä edesmenneen puoli- sonsa kanssa.

Majurit matkalla

Hiidenmaalla ja Saarenmaalla on paljon sotahistoriallista nähtävää

Päätimme tällä kertaa suunnata sotahistoriallisen retkemme Viroon. Aamun ensimmäinen laiva toi meidät Tallinnaan, josta suuntasimme länteen kohti Kloogan työleirin muistopaikkaa, joka sijaitsee yhdeksän kilometriä ennen Paldiskia. Täällä sai loppunsa noin 2000 Viron juutalaista syyskuussa 1944 ja valitettavasti tuhoamistyöhön osallistui ilman pakotamista myös virolaisia. Metsään on haudattu ammuttujen ja poltettujen ihmisten jäänteet. Tämä oli ensimmäisiä paikkoja, joista muille maille alkoi selvitä natsien hirmutyöt.

Muutaman kilometrin päässä oli leiri Suomen inkeriläisille, jotka siirtyivät tätä kautta 1942 Suomeen.

Heitä oli kaikkiaan reilu 60 000. Satoja kuitenkin kuoli leirin vaikeissa

oloissa. Sodan loputtua heidän kohdalonsa oli karu, kun Neuvostoliitto vaati heidät palautettavaksi ja noin 56 000 joutui palaamaan

Stalinin vainon alle. Paldiskin kaupungissa teimme nopean koukkauksen. Täällä neuvosto aika on edelleen näkyvää paikallisissa rakennuksissa.

Padisen luostarilinna 1300-luvulta oli positiivinen yllätys ja ansaitsee ehdottoman suosituksen. Täällä suomalaisetkin ovat 1550-luvulla taistelleet ruotsalaisten rinnalla Venäjää vastaan. Paikan ja aikakusien historiaa kerrotaan kattavasti. Haapsalun piispanlinna oli myös ohjelmassamme ja sitä oli restauroitu, sekä avattu uusi näyttely vuonna 2019. Olin käynyt linnassa viimeksi 2004 ja muistikuvat paikasta olivat sangen hatarat, joten

paljon uutta nähtävää riitti. Haapsalun vanha keskusta on kesäkaudella oikein tunnelmallinen, nyt moni paikka oli kuitenkin jo kiinni sesongin päätyttyä.

Ensituntumien jälkeen oli aika siirtyä itse asiaan. Reilun tunnin lauttamatka Hiidenmaalle ja muutama kilometri satamasta on saksalaisten 1941 rakentama konekivääribunkkeri. Pühalepan kirkko ja kartano olivat nähneet parempiakin aikoja, mutta komeita olivat. Omistajia oli aikanaan Ungern-Sternbergin suku. Kärldlaan he perustivat verkatehtaan, jonka ympärille saaren vauraus kasvoi. Suvun edustajia asuu myös Helsingissä.

Kärldan kirkon edessä on muistomerkki toisessa maailmansodassa kaatuneille hiidenmaalaisille. Heitä on kaatunut ympäri maailmaa, joista kolme Suomessa. Muistomerkki on pystytetty 2013.

Yksi hiidenmaalainen kaatui talvisodassa

Kärdla, joka on Hiidenmaan keskus, toimi majapaikkanamme. Tapasimme illallisella Urmaksen, joka toimi oppaanamme seuraavana päivänä. Jo illalla tutustuimme kirkon edessä olevaan muistomerkkiin. Se on pystytetty 2013 toisessa maailmansodassa kaatuneille hiidenmaalaisille. Heitä on kaatunut ympäri maailmaa, joista kolme Suomessa. Yksi heistä kaatui talvisodassa, mutta hänestä tiedetään vain nimi. Patsaan sotilaskypärä on suomalaismallinen, vaikka useimmat luulevat sitä saksalaiseksi.

Aamun valjetessa, lähdimme oppaamme kanssa pienen kaupunkikierroksen jälkeen tutustumaan Hiidenmaan sotamuseoon. Urmas oli siviiliammattiltaan historianopettaja ja aktiivinen reserviläinen, joten juttua piisasi. Saarella oli käynnissä myös sotaharjoitukset, osallistujia arviolta 150 ja näimme muutamia reserviläisiä.

Historiassa ei taida olla muita sotaoperaatiota, jossa suomalaiset taistelivat neuvostojoukkojen kanssa samalla puolen kuin Suursaaren valtaus sekä Länsi-Viron saariston maihinnousu lokakuussa 1944. Liittoutuneiden valvontakomissio oli velvoittanut Suomea luovuttamaan neuvostojoukko-

jen käyttöön 50 moottorivenettä ja 50 kaljaasia miehistöineen. Suomalaista osastoa johti Mannerheim-ristin ritari Jouko Arho. Neuvostojoukot tarvitsivat laivoja Suomesta, koska saksalaisten vesille laskemat magneettimiinat tekivät saarien ja mantereiden välisten salmien ylittämistä vaarallista muilla, kuin puurunkoisilla aluksilla. Tappioitakin syntyi, suomalaiset menettivät kahdeksan miestä kaatuneina. Saksalaiset sukellusveneen upottivat viisi kaljaasia, minkä lisäksi kolme haaksirikkoutui tai katosi. Oppaamme mukaan vuonna 2024 arkistot avautuvat Suomessa tästä operaatiosta ja lisätietoa tulee toivottavasti saatavaksi.

Vastaavasti syyskuussa 1941 Suomen laivasto toimi hämäysoperaatiossa saksalaisten muka tehdessä maihinnousua saarille. Tuon operaation aikana panssarilaiva Ilmarinen ajoi miinaan ja upposi vieden mukanaan 271 merimiestä. Muutamaa viikkoa myöhemmin Saksa sitten oikeasti teki maihinnousun.

Museon jälkeen katsoimme vuonna 1940 Neuvostoliiton rakennuttamia Tahkunan patterin bunkkereita ja tulenjohtotornin vuodelta 1953. Nämä sijaitsivat saaren pohjoiskärjessä. Vastaaviin aseisiin tutustuimme myös

saaren länsi- ja eteläkärjessä olleisiin Ristna ja Tohvrin pattereihin.

Kalustona näissä on ollut 180 mm ja 130 mm tykkejä. Osa paikoista on rakennettu jo ensimmäisen maailmansodan aikana.

Kopun majakka periytyy jo 1500-luvulle

Köpun majakka lieene Hiidenmaan kuuluisin nähtävyys ja se on maailman kolmanneksi vanhin yhä edelleen toiminnassa oleva majakka. Ensimmäinen versio oli paikallaan jo 1500-luvun puolivälissä. Huipulta avautui laajat näkymät ympäri saaren ja merelle.

Jätimme hyvätit Hiidenmaalle ja tunnin lauttamatkan jälkeen rantauduimme Saarenmaalle. Maasin keskiaikainen rauniolinna oli pieni, mutta mukava yllätys. Ennakkotiedoista poiketen suljettuna ollut Saarenmaan sotamuseo oli harmillinen yllätys. Majurit eivät tästä lamaantuneet, vaan nopeasti löytyi muuta katsottavaa. Saarenmaan vanhin, 1200-luvulta oleva Pöiden Pyhän Maarian kirkko on jo restauroitu ulkoa, mutta sisätilat ovat alkutekijöissään. Toinen oli Vassilius suuren ortodoksikirkko ja kolmas

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Värväysjulist. noin 15 000 virolaista vapaaehtoista palveli Saksan SS-joukoissa.

Saksalainen konekiväärinbunkkeri Hiidenmaalla. Majuri Rusila tarkastaa tuliaseman kuntoa.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Pühan Jaakobin. Kaksi viimeistä olivat kiinni, joten sisälle emme päässeet. Illan jo hämärtäessä saavuimme Kurressaareen.

Aamulla lähdimme kohti Saarenmaan eteläkärkeä, jossa saksalaiset valtasivat Neuvostoliitolta saaren itselleen syys-/lokakuun vaihteessa 1941 ja sitten taas samaan aikaan syksyllä 1944 tosinpäin. Isompia taisteluja oli täällä etelässä ja pohjoisessa Muhun saaren luona. Tehumardissa oli 1944 taistelu, jossa molemmilla oli joukkoja 300-400 miestä. Illan pimeydessä käyty taistelu ajautui lähitaisteluksi, jossa molemmilla kaatui parisataa miestä. Paikalla on neuvostoliittolaista betoni-brutalismia edustava muistomerkki ja noin 180 neuvostosotilaan muistokivet.

Seuraavien parin kuukauden aikana saksalaiset taistelivat vetäytyen kohti Säären eteläistä niemeä (30 km matka), jotta Virossa olevat joukot saataisiin evakuoitua. Matkalla sinne löysimme Maasin vanhan kartanon paikan, jonne Neuvostoliitto oli ra-

kentanut 4-tykkisen patterin. Kalustona erikoisempi, Amerikasta lahjoituksena saadut 127 mm tykit. Paikalla ollut kartano on ollut sangen upea kuvien perusteella. Edes kivijalkaa ei ollut säilynyt, pelkkä tammikuja.

Säären-niemimaalla sijaitsee komean majakan lisäksi ensimmäisen maailmansodan aikainen 305 mm

4-tykkinen patteri sekä muistokivet saksalaisille ja neuvostosotilaille. Paikallinen itsepalvelusotamuseokin oli auki ja sinne on kerätty sotaromua eri aikakausilta viimeisen reilun sadan vuoden ajalta. Kannattaa tutustua ja samassa paikassa on myös paikallista merenkulkua, sekä luontoa esittelevät näyttelyt. Pienen matkan päässä oli

Möntun nelitykkisen patterin asemat. Kalustona erikoiset, Amerikasta lahjoituksena saadut 127 mm tykit.

Tehumardin taistelun muistomerkki edustaa neuvostoliittolaista betoni-brutalismia.

Sörven niemellä sijaitseva tähystys- ja suoja-asema.

Stebelin patterin esikuntabunkkeri, joka oli sen verran täynnä vettä, että ilman saappaita jäi sisäpuoli tutustumatta. Kaaviokuvan perusteella se oli sangen suuri.

Löytyi pätäkä neuvostojoukkojen tekemää panssariestettä

Neuvostoliiton 1941 rakentamaa panssariestettä löytyy Löpen ja Kaimarin välisellä linjalla 900 metrin pätäkä. Tämä kaksirivinen este on majureiden näkemys mukaan Salpalinjan vastaaviin verrattuna lähinnä hetken hidaste. Oppi talvisodasta ei ollut näemmä mennyt perille.

Tiirimetsan ortodoksikirkosta ei ollut kuin rauniot jäljellä, kiitos kommunismiajan. Samalla ajettiin pätäkä hiekkatietä, jolla seuraavana viikonloppuna oli Saarenmaan rallin erikoiskoe. Kärnan eteläpuolella on pätäkä toisen maailmansodan aikaisista betonilentokenttää vielä jäljellä, vaikka luonto onkin vallannut sen jo melko hyvin.

Sotien jälkeen Neuvostoliitolla oli Saarenmaalla suurehko ohjustukikohda, josta olisi yletty ampumaan aina Tukholmaan asti. Dejevossa oli 2–3 ohjusyksikköä, joista jokaisella kuusi laukaisualustaa. Sotilaita oli 500 ja perheet lisäksi. Viimeiset joukot lähtivät Virosta vasta 1994 ja alueelta on purettu 90 rakennusta. Joitain suojatiloja oli vielä jäljellä nähtäväksi. Paikalle oli rakennettu nyt frisbeegolfrata ja maastohiitoreitit. Reilu 15 kilometriä kaakkoon oli toinen paikka, jossa näitä suoja- ja ammunta- paikkoja oli lisää moottoriradan vieressä. Kaikki enemmän tai vähemmän raunioina.

Viimeisenä kohteena oli Kuressaaren piispanlinna, jonne on hieman kansallismuseontapaisesti kerätty näyttely Viron historiasta. Näyttely sisälsi runsaasti sotahistoriaa ja miehityksen aikaista materiaalia arjesta, politiikasta, metsäveljistä ja Viron vapautumisesta. Meille uutta oli, että Neuvostoaikana Kuressaaren nimi oli Kingisseppa, virolaisen bolševikin mukaan, joka sai ansionsa mukaan 20-luvulla (teloitettiin) ja joka nostettiin Neuvostoliiton marttyyriksi.

Kaatuneiden saksalaisten sotilaiden hautamuistomerkki Kuresaaressa.

Kingisepp, lausutaan Kuresaar

Virolaisen ystävän kertomaa: Neuvostoaikana sanottiin, että Saarenmaan pääkaupunki oli Kingisepp, mutta nimi lausuttiin Kuresaar.

Kerran kaupunkiin ilmestyi joukko neuvostoliittolaisia, jotka alkoivat rakentaa väylää rautatielle. Paikalliset ihmettelivät puuhaa, kun saarella ei koskaan ole ollut pätäkääkään rautatietä. Ratavallia valmistui jokunen sata metriä. Mutta sitten työkomennuskunta katosi yhtä salaperäisesti kun oli saapunutkin.

Aikanaan selvisi, mistä oli ollut kysymys: Narvan itäpuolella oli ja on edelleen kaupunki nimeltä Kingisepp. Siellä on myös rautatie. Työprikaatin piti tehdä siellä uutta ratapenkkaa. He saivat vain hyvät venäläiset ohjeet ja ryhtyivät töihin väärässä Kingiseppissä.

Jukka Knuuti

Viimeiseen päivään lähdettiin käymällä Kuressaaren satamassa, jossa on paikallisten kyyditettyjen muistomerkki. Hautausmaalla niin saksalaiset kuin Neuvostoliiton sotilaat lepäävät rintarinnan kauniiden tammipuiden varjostamana.

Päivään osui myös useita kirkkoja (luterilaisia ja ortodoksi). Näitä katseltiin niin Saarenmaan, Muhun saaren ja Lihulan puolella mantereella.

Kūbassaaren niemellä löytyi taas yksi Neuvostoliiton tykkipatteri, jon-

ne saksalaiset iskivät liitokoneiden ja veneiden tuomien iskujoukkojen voimalla. Tosin sitä ennen ne eksyivät ja sekoilivat muutoinkin pahemman kerran. Tämä muistutti brittien iskuryityksiä Norjan raskasvesilaitokselle, jossa kävimme aiemmin.

Muhun saarelta löytyi vielä entinen ohjustukikohta, josta olisi voitu käyttää myös ydinkärkiä. Epäselväksi jäi, oliko ydinkärkiä oikeasti tässä tuki-

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

kohdassa vai ei. Muhun maalinnoitus vei meidät taas 1200-luvulle ja Pädasten kartano tarjoaa mahdollisuuden luksuslomailuun. Virtsun satamassa, mantereen puolella on muistomerkki rautatiejoukkojen maihinnousulle, jota ei kuitenkaan koskaan Viron vapaussodassa 1919 tapahtunut. Tarkoitus oli käyttää panssarijunaa maihinnousun tukena. Poikkeuksellista oli myös pystyttää muistomerkki/infotaulu pelkälle suunnitelmalle!

Lihulan piispanlinnasta oli vain rauniot jäljellä, mutta Koluveren vastaava oli taas parhaimmalla lois-

tossaan. Valitettavasti se ei ole julkisesti auki. Viimeinen kohteemme oli vaikuttava ja mielet hiljentävä Ristin kylän muistomerkki Länsi-Virosta Siperiaan karkotetuille. Heitä oli yli 3000 ja kaikkiaan Virossa tämän kohdan koki vuosikymmenten aikana reilu 100 000 ihmistä. Monelta jäi kotiinpaluu näkemättä.

Viron matkamme tarjosi jälleen kerran paljon mielenkiintoista nähtävää ja historiaa opittavaksi. Majurit matkaavat taas, mutta vielä ei ole seuraavaa kohdetta tiedossa.

Teksti: **Jyri Vilamo**

Kuvat: **Jukka Rusila, Jyri Vilamo**

Majurit matkalla

Jukka Rusila ja Jyri Vilamo ovat niin aktiivisia reservinupseereita, että heidät on ylennetty majureiksi. Parolen lukijat ovat voineet seurata heidän sotahistoriallisia retkiään Suomen Lappissa, Norjassa ja Ruotsissa sekä matkaa Finnetagiin Hohenlockstedtiin sähköautolla. Molemmat ovat JP27:n perinneyhdistyksen jäseniä. Nyt he seikkailevat Viron suurilla saarilla, Saarenmaalla ja Hiidenmaalla. Heidän retkensä jatkuvat Parolessa vastakin.

Jääkäriperinteen vaali siunattiin haudan lepoon

Siirryttäessä muistotilaisuuteen viehkeeseen seurakuntasaliin eräs rouva sanoi, että yksi laulu puuttui: Jääkärimarssi. Toivottaessaan hautajaisvieraat tervetulleiksi Erkki Pekin tytär Anneli Portman sanoi Kaaderilaulajien esittävän sen laulun, jonka hän isän opettamana oli oppinut ulkoa: Jääkärimarssin.

Hautajaisvieraille esitettiin kuvakavalkadi Erkki Pekin elämästä. JP27:n perinneyhdistyksen kunniapuheenjohtaja Sami Sihvo kertoi Erkin ansioista perinneliikkeen toiminnassa. Hän oli mukana, kun 1950-luvun alussa aloitettiin Hohenlockstedtissa, entisessä Lockstedtissa helmikuussa 1915 tapahtunutta jääkärikoulutuksen aloittamista. Tuloksena on vuosittain vietettävä Finnentag, joka on pienessä Hohenlockstedtin kaupungissa merkittävä tapahtuma.

Ja Erkki Pekin kielitaitoa tarvittiin taas, kun 1996 aloitettiin yhteistyö Latviassa jääkärien muistamisessa.

Erkkiä saattamassa oli JP27:n perinneyhdistyksen vahva edustus: Kun-

Pastori Martti J. Pitkänen siunasi Erkki Pekin haudan lepoon saman alttarin äärellä, jolla Erkki aikanaan vihittiin avioliittoon.

niapuheenjohtajat Sami Sihvo ja Asko Kilpinen, Jääkärisäätiön puheenjohtaja Pertti Laatikainen, JP27:n perin-

neyhdistyksen Helsinki-Uusimaan puheenjohtaja Pekka Sillanpää sekä Parolen päätoimittaja Jukka Knuuti.

Erkki Pekki in Memoriam

17.11.1929 – 13.4.2024

Nuori Erkki Pekki halusi lähteä seuraamaan jääkäri-isänsä jalanjälkiä. Kun hän pääsi ylioppilaaksi Töölön yhteiskoulusta 1947 vasta 17-vuotiaana, olisi hän saman mennyt vapaaehtoisena armeijaan ja pyrkinyt Kadettikouluun. Mutta isä jääkärimajuri Mikko Pekki kielsi. Hänen mielestään Erkki oli liian hento rankkaan koulutukseen. Mutta majuri Erkistä aikanaan tuli kuten isästään, joskin reservissä. Ja jääkäri-isän mallin hän omaksui myös ryhtymällä aktiivisiin toimiin jääkäriperinneliikkeessä

Kadettikoulun tilalle tuli Kauppa- ja korkeakoulu. Kotimaisen kauppatieteen maisterin tutkinnon lisäksi hän suoritti vastaavat opinnot ASLA-stipendiaattina Amerikassa. 1950-luvun alussa Erkki toimi kauppa- ja taloustieteen opiskelijain kansainvälisen liiton AIESECin Suomenpuheenjohtajana.

Upseerin urakin urkeni sen verran, että RUK:n kurssilta numero 89 Pekki sai komennuksen seuraavan kurssin santsariksi. Useiden liike-elämän tehtävien jälkeen Pekki eteni Pääesikuntaan. Ei kuitenkaan upseerina, vaan siviilinä hankintaosaston päälliköksi.

Pääesikunnan jälkeen seurasi työskenntely Metsäteollisuuden keskusliitossa apulaisjohtajana ja osastopäällikkönä. Siinäkin jatkui kosketus maanpuolustukseen, sillä Puolustus-

taloudellisen suunnittelukunnan ulkomaankauppajaoston jäsenyys säilyi.

Sotilaan rooliin viittasi myös toiminta espanjalaisen Defensa-nimisen sotilaslehden avustajana. Kielimiehenä Erkki kirjoitti juttunsa espanjaksi. Erkin muut kielet olivat ruotsi, saksa, englanti, ranska ja myös italia.

Erkki Pekki tuli mukaan jääkäriperinnetoimintaan isänsä mukana jo Jääkäriliiton aikana. Hänet valittiin JP27:n perinneyhdistyksen hallituksen jäseneksi 1987 ja varapuheenjohtajaksi 1994, mitä tehtävää hän hoiti vuoteen 2000 saakka.

Erkki oli viimeisen jääkäriin Väinö Valveen ”adjutantti”. Kun Valve johti Jääkärikerhoa, hoiteli Erkki käytännön hommia sihteerinä.

Erkki oli solmimassa jääkäriyhdisteistöä Hohenlockstedtiin. siitä tunnustuksena hänet promovoitiin Bismarck-ritarikunnan kultaisella, ensimmäisen luokan kaularistillä. Ristin luovutti rautakansleri Otto von Bismarkin lapsenlapsen lapsi, ruhtinas Ferdinand von Bismark. Saksalaiset luovuttivat Erkkille myös Saksan I luokan ansioristin sekä Jägerbundin hopeisen ansioneulan.

Kun Baltian maat vapautuivat neuvostovallasta 1990-luvun alussa, voitiin solmia uudelleen yhteistyö myös Latviaan, missä jääkärit sotivat 1916. Taas tarvittiin Erkin kielitaitoa.

Erkillä oli luonnollisesti JP27:n perinneyhdistyksen kultainen ansio-merkki minkä lisäksi hänet nimitettiin kunniajäseneksi.

Erkki piti aktiivisesti yhteyttä Parolen päätoimittajaan. Ne olivat mukavia puheluja, sillä ne sisälsivät aina kiitoksen sanoja yhtä poikkeusta lukuun ottamatta: jos jossain tekstissä käytettiin kevään 1918 tapahtumista ilmausta sisällissota, kysyi Erkki: Miksi? Kun selitin, etten halunnut puuttua ulkopuolisen kirjoittajan tekstiin, Erkki hyväksyi selityksen.

Jukka Knuuti

Kaatuneitten muistopäivä

Kaatuneitten muistopäivän seppeleenlasku suoritettiin Hietaniemen hautausmaan Sankariristille sunnuntaina 19.5.2024. Ensimmäisen seppeleen laski tasavallan presidentti ja seuraavan puolustusvoimien komentaja. Maanpuolustusjärjestöjen seppeleen laskivat tänä vuonna (kuvassa vasemmalta) Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen hallituksen jäsen Pekka Sillanpää, Suomen Reserviupseeriliiton puheenjohtaja Aaro Mäkelä ja Rannikkosotilaskotiyhdistyksen kunniapuheenjohtaja Ulla Varjola. Vastuuyhdistykset vaihtelevat kolmen vuoden rotaatiolla.

KUVA: Kaartin jääkäriyrykmentti

Kirjeitä toimitukselle

Tunnistuskuva

Tämän hieman vaurioituneen kuvan piti tulla tunnistettavaksi Paroleen. Kun Heikki Lehtonen lähetti kuvan Paroleen, hän lähetti sen samalla tiedoksi Jorma Ingnaatiukselle ja Ilkka Uotilalle. Ja Ilkka tunnusti välittömästi Väinö Valveen. Näin siis kaikille tiedoksi. Tältä näytti viimeinen jääkäri nuorena everstinä. Everstiksi Valve nimitettiin ollessaan vasta 29-vuotias.

Jääkärisäätiö

Jääkärisäätiö myöntää avustuksia ja apurahoja jääkäriaiheiseen tai jääkäriperinteen vaalimiseen liittyvään tutkimukseen, toimintaan, tapahtumaan tai esim. kirjan kirjoittamiseen tai taiteellisen teoksen tuottamiseen. Avustuksia voivat hakea yhteisöt, ja apurahoja henkilöt tai tekijäryhmät.

Kirjalliset hakemukset kevään jakoon 1.4. ja syksyn jakoon 1.11. mennessä. Hakemukset ja tiedustelut osoitetaan säätiön asiamiehelle: Jukka Eklin, jukka.eklin@gmail.com ja 0405651412.

Tervetuloa 26. jääkäriseminaariin!

Lauantaina 7.9.2024 klo 13.00–16.00

Kauhavan Korttesjärven yhtenäiskoulun sali, Jääkärintie 85, 62420 Korttesjärvi

Esitelmöitsijöiksi ovat lupautuneet mm. FT Oula Silvennoinen, joka alustaa heimosodista ja toimittaja Helena Kujala, joka kertoo journalisti ja poliitikko Tekla Hultinin urasta.

Ei ennakkoilmoittautumista. Seminaari- ja kahvimaksu 15 €

Järj. Kauhavan kaupungin museopalvelut, Jääkärisäätiö, JP27:n perinneyhdistys ry ja Suomen jääkärimuseon ystävät ry

Lisätiedot: www.kauhava.fi/jaakariseминаari

Jääkärikerho 18.9.2024 klo 18.00

Helsinki-Uusimaa Osasto järjestää perinteisen jääkärikerhon keskiviikkona 18.9. klo 18.00 Töölöntorikatu 2 auditoriossa.

Esitelmän pitää Jääkärikykistöröykmentin komentaja, everstiluutnantti, sotatieteiden tohtori Ilkka Ikonen aiheena ”Jääkärikykistöröykmentti tänään, liittoutumisen vaikutukset sekä Ukrainan sodan tarkastelua tykistön näkökulmasta”.

Tarjoilujen vuoksi ilmoittautumiset pyydetään viimeistään 4.9. osoitteeseen hki-uusimaa@jp27.fi.

Terveisin hallitus

Kirjallisuutta

Hyväuskoinen toive Venäjän romahduksesta

Putinin perukirja

Arto Luukkanen

461 sivua, Docendo 2024

Perukirjassa omaiset ilmoittavat vainajan ja mahdollisen lesken varat ja

velat. Dosentti ja teologian tohtori Arto Luukkanen ei ole Vladimir Putinin omainen, leski eikä juristi, eikä Putin suinkaan ole kuollut. ”Putinin perukirja” on oletus, joka johdetaan hänen aikaansaannoksistaan. Hyödyllistä jaettavaa Putinin toivotun poismenon jälkeen perikunnalle - eli venäläisille – ei koidu.

Venäjän yrityksellä tuhota Ukraina, Suomen talvisodalla ja Georg W. Bushin hyökkäyksellä Irakiin on yhteneväisyyksiä. Valloittamisella oli tarkoituksensa, mutta yli-innokkaat neuvonantajat ruokkivat hallitsijansa harhaanjohtavilla tiedoilla. Haitat ylittävät hyödyn.

Arto Luukkasen kirja on karmea ja synkkä kuvaus siitä, mihin suur- ja siirtomaavallaksi taas pyrkivä Venäjä on diktaattorinsa ikeen alla ajautunut.

Neuvostoliiton hajoaminen tuoditti lännen suuriin sijoituksiin, joita se ei saa takaisin. Venäjän aggressiivisuus paljasti valheen Putinin alkuaikojen kauniiden lupausten ja nykyisten hirmutekkojen välillä.

Perukirja on lohdutonta luettavaa, koska Venäjän nykyhistorian tutkijalla ei ole toivoa herättävää kerrottavaa. Se mihin poliitikkomme uskoivat ja toivoivat, on osoittautunut täysin vääräksi. Vihan valtakunta ei vuo-data kyyneltäkään satojen tuhansien menettämiensä omien kansalaistensa vuoksi. Arto Luukkanen on asiasta saarnannut jo kymmenen kirjan verran. Milloin saisimme kuulla hyvän uutisen? Sitä ennen on varauduttava pahimman varalle.

Markku Jokipii

Tarinoita vakoilusta: kaiveltua, kuultua, ehkä kuviteltuakin

Tiedustelu ja vakoilu

Opit, operaatiot, agentit

Jukka Rislakki

478 sivua, Docendo 2024

Nuorena Helsingin Sanomien tuleva toimittaja Jukka Rislakki oli kiusal-

laankin jonkinlainen venäläisten ja venäläisyyden ystävä – omien sanojensa mukaan silloinkin, kun se ei ole ollut muodissa. Mieli tekisi väittää: oli muuten muodissa liiankin pitkään. Opinnäyte käsitteli latinalaisen Amerikan sissiliikkeitä. Vakoiluun hän innostui edesmenneen aatetoveri Jukka Lindforsin kanssa. Molemmat kuuluivat ääriivasemmistolaiseen Toimittajaliittoon, jota Moskova rahoitti. Syntyi ensimmäinen vakoiluraportti, CIA (Love Kirjat 1978).

Ensin länsi oli se suuri paha, mutta kohtalo vei toisaalle. Hän avioitui Latvian tulevan Suomen suurlähettilään kanssa, jonka vanhemmat olivat kärsineet kommunismin kynsissä. Mielenkiintoista olisikin ollut kuulla karpäsenä katossa, miten Jurmalan keittiökeskusteluissa Rislakin katse

on vähitellen kääntynyt 1970-luvun romantiikasta, avartunut.

Nyt kustantajan ”Vakoiluraamatuksi” tituleeraama opus on oikea varjomaailman tarinoiden aarreaitta. Se kertoilee sadoittain esimerkkejä enemmän tai vähemmän kunniakkaita vakoiluun liittyvistä kulkujutuista. Osa niistä on tekijöitä myöten nimetty, osa jää leijumaan kuin satujen maailma. Siinä yhdistyvät tietoon perustuva kerronta huvittomaan – liki hirtehtiseen tarinointiin, hyviin juttuihin. Vakavaksi asian panee se, kuinka helppoa vakoilijoiden oli joissakin historian käännekohdissa höynäyttää maailman valtiaita kaikkialla. Agenttien paha tapa kun oli yrittää miellyttää ylempiään.

Markku Jokipii

Vuoden 1944 ensimmäinen torjuntavoitto

Helsinki 1944

Taistelu pääkaupungista

Ville Jalovaara

356 sivua, SKS-kirjat 2024

Helmikuussa 2024 tuli kuluneeksi 80 vuotta sotavuoden 1944 ensimmäisestä torjuntavoitoista. Sen saavutti

Helsinkiä suojannut Ilmatorjuntarykmentti 1 sekä kaksi raskasta ilmatorjuntapatteristoa. Merkittävän panoksensa torjuntavoiton hyväksi antoivat myös ne toista tuhatta lukio-poikaa, jotka paikkasivat pattereita vaivannutta miehistöpulaa hyvinkin vaativissa tehtävissä.

Dosentti Ville Jalovaaran uusi kirja täyttää mainiosti hyvän tietokirjan kriteerit eli se avautuu lukijalle helposti ja antaa uutta tietoa aiheestaan. Erityisenä ansiona tietokirjalle pidän sitä, että se kumoaa joitakin sitkeästi eläneitä vääriä tietoja. Jalovaara toimittaa tutkimukseensa nojaten historian hämäriin myytin kaupungin itäpuolella roihuneesta vale-Helsingistä sekä desantista, jonka kautta lähetettiin väärää tietoa Neuvostoliiton tiedustelulle. Harhautusviestejä lähetettiin, mutta eri tavalla, kun aiemmin on kerrottu.

Jalovaara jaksottelee kirjansa hie-
man urheiluturnauksen tapaan. En-
simmäisestä erästä edetään välierään,
kunnes on vuorossa loppuottelu. Sen
päätyttyä katsotaan tulokset. Jaottelu
toimii hyvin, koska punailmavoimien
helmikuussa 1944 toteuttama strate-
ginen ilmaoperaatio oli kolmiosainen
uuden hyökkäyksen tullessa aina kym-
menen päivää edellisestä. Selkeästi ot-
sikoidut lyhyehköt alaluvut helpottavat
tietosisällön omaksumista. Kuvaliitteen
on poimittu harvemmin esillä olleita otoksia.

Seppo Simola

*Julkaistu aiemmin Panssari-lehdessä
1/2024*

Juha Vikatmaan tähdenlento politiikan taivalla

Kasvonsa peittänyt mies

Juha Vikatmaan elämä

Riku Keski-Rauska

432 sivua, Docendo 2024

Riku Keski-Rauska on kirjoittanut erilaisen poliitikkoelämäkerran. Kuvaus Juha Vikatmaan poliittisesta urasta melkein hautautuu hänen traagisen henkilöhistoriansa alle. Teologivanhemmat asettivat lahjakkaalle pojalle kovia vaatimuksia jo kouluaikana. He eivät hyväksyneet lainkaan nuoren miehen rakkautta lukiolaiseen tyttöön niin viaton kun suhde olikin. Nuoret solmivat avioliiton, jonka onnea ei kestänyt pitkään.

Vikatmaan poliittinen ura jäi lyhyeksi: kunnallisvaaliehdokkuudesta 1968 itsemurhaan 1974. 1970 eduskuntaan valittu Vikatmaan johti ns. remonttimiesten ryhmää, jonka oli määrä uudistaa kokoomus niin, että siitä tulisi hallituskelpoinen. Se johti raskaaseen taisteluun puolueen oikeaa laitaa edustavia Tuure Junnilaa ja

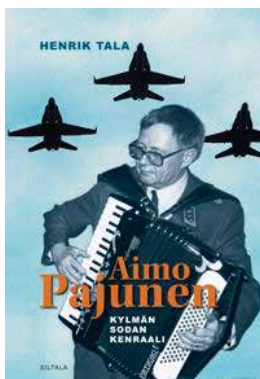
Raimo Ilaskiveä vastaan. Vikatmaa oli jopa kaavailemassa uutta puoluetta.

Vikatmaan vaimo ei kestänyt rooliaan perheestä vastaavana kotona Turussa miehen viettäessä viikot Helsingissä politiikan parissa. Liikuttavan rakastavista nuoruusajan kirjeistä huolimatta avioliitto päättyi repivän riitaiseen eroon, mitä seurasi varsin pian uusi avioliitto.

Vikatmaa kohosi taistelussaan puolueensa oikeaa laitaa vastaan kansanedustavuosinaan 1970-74 yhdeksi puolueensa ja koko poliittisen elämänsä näkyvimmäksi henkilöksi. Riita puolueessa ja kiista entisen vaimon kanssa olivat herkälle miehelle liikaa ja päätyi ratkaisemaan ne itsemurhalla.

Jukka Knuuti

Aimo Pajunen oli toisenlainen kenraali

Aimo Pajunen

Kylmän sodan kenraali

Henrik Tala

430 sivua, Siltala 2024

Aimo Pajusesta ei tullut koskaan puolustusvoimien komentajaa, mutta siitä huolimatta hän oli yksi merkittävien sodan jälkeisen ajan kenraaleista.

Merisotakoulusta alkaen, Pajunen oli rantapysymies, hän erottui muista epäsoitilaallisuudellaan. Hän osallistui aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun ja julkaisi silloin muodissa olleen pamfletin nimeltä ”Sarjatululta”.

Ratkaisuksi puolustusvoimien krooniseen rahapulaan hän ideoi pitkäjänteisyyden aikaan saamiseksi parlamentaariset puolustuskomiteat, joiden avulla sotaväen raha-asiat saatiinkin aivan uuteen asentoon.

Puolustusvoimien komentajuuden sijasta hän rakensi Suomen puolustusta Puolustusministeriön kansliapäällikön paikalta. Hän johti uusien torjuntahävittäjien hankintaa 1990-luvun alussa. Neuvostoliiton sortumi-

sen johdosta kyettiin irrottautumaan neuvostokalustosta ja hankittiin F/A Hornetit. Se oli alku hankinnoille, joilla olemme saaneet maailman parasta kalustoa Yhdysvalloista.

Toisenkin suurhankkeen hän vei läpi. Saksan liittotasavalta oli ihmeissä, mitä tehdä DDR:n valtavalla arsenalilla. Suomi ilmoittautui asiakkaaksi ja hankki massiivisen määrän mm. panssarivaunuja, tykistöä ja tykistön ampumatarvikkeita.

Puolustusministeri Ole Norrback halusi palkita Pajusen tämän palveluksista ja hankki Pajuselle täyden kenraalin arvon. Normaalisti meillä on aktiivipalveluksessa vain yksi neljän tähden kenraali: puolustusvoimien komentaja.

Jukka Knuuti

Natsi-Saksan historiaa kaunokirjallisuuden muodossa

Stalingradin viemärit

Sampo Terho

895 sivua, WSOY 2024

Entinen kulttuuriministeri Sampo Terho on kääntänyt kansallissosialistisen Saksan historiaa kaunokirjallisuuden

muotoon. Hän kertoo kahden maalaispojan tarinan, jotka tulevat Berliiniin opiskelemaan. Molemmat päätyvät kansallissosialisteiksi: toinen toimittajaksi ja puoluevirkailijaksi ja toinen ensin SA-mieheksi, sitten SS-mieheksi, mutta päättyy kuitenkin Wehrmachtin luutnantiksi. Puoluevirkailijan tuhoksi koituu uskon menetys natsiaatteeseen. Luutnantti taas on loppuun asti fanatikko, joka kaatuu ryhdyttyään sotiin jo kukistuneessa Stalingradissa.

Sampo Terho kuului Perussuomalaisiin, joka kansallissosialistiseen tapaan on populistinen puolue. Mitään paralleleleja hän ei kuitenkin puolueiden välille vedä.

Kansallissosialistisen Saksan ja toisen maailmansodan historian tuntien on kiintoisaa nähdä, kuinka tapahtumat tiedotettiin kansalle muuttaen

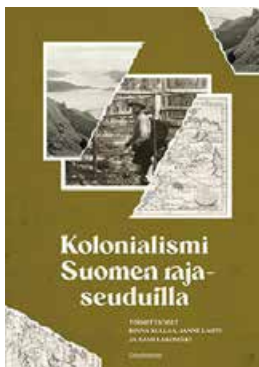
tarvittaessa musta valkoiseksi. Kirjan kuvaukset sopisivat tämän päivän Venäjälle vain vaihtaen Hitlerin paikalle Putin.

Pelottavan tuttua on myös Ranskan ja Englannin päättämättömyys Hitlerin edessä. Saksan kenraalit kauhistelivat Reininmaan miehitystä 1936 ja Tšekkoslovakian sudeettialueiden haltuunottoa 1938. Jos Ranska ja britit olisivat puuttuneet tapahtumiin sotilaallisesti, ne olisivat voineet kukistaa Saksan vasemmalla kädellä.

Tässäkin tullaan tähän päivään: jos länsi avustaisi Ukrainaa tehokkaasti, pystyisi se lyömään Venäjän joukot. Nyt Putin ja hänen Venäjänsä uhkaa jäädä pysyväksi vaaraksi Euroopalle.

Jukka Knuuti

Kolonialistinen Suomi?

Kolonialismi Suomen rajaseuduilla

Rinna Kullaa, Janne Lahti
ja Sami Lakomäki (toim).

428 sivua, Gaudeamus 2022

Onko Suomi tai onko Suomi ollut kolonialistinen valtio? Laajasti katsottuna on, mutta silloin sitä ovat kaikki muutkin valtiot, joissa on kansallisia vähemmistöjä.

Saamenmaa ja Petsamo nousevat esille esimerkkinä Suomen kolonialistisesta toiminnasta. Onko Suomi sitten suurempi syyllinen saamelaisalueiden valtaamisessa kuin Ruotsi, Norja tai Venäjä? Saamelaisvaltiota ei kuitenkaan ole olemassa ja olisiko sillä edes olemassaolon mahdollisuuksia? Petsamon Suomi sai myöhästyneenä vaihtokauppana, korvauksena Raja-joen asetehtaan alueesta. Se oli luvattu Suomelle jo vuosikymmeniä ennen Suomeen liittämistä.

Suomi yritti liittää Itä-Karjalaa itseensä jo melkein heti itsenäistymisen jälkeen ja uudelleen sotavuosina 1941–1944. Toimiko Suomi silloin siirtomaaisännän tavoin? Taloudellisesti suunnitelmat olivat sitä, mutta kyllä itäkarjalaiset olivat ja ovat vieläkin etnisesti lähempänä suomalaisia kuin slaaveja.

Niin mielenkiintoisia kuin kirjan artikkelit ovat, on turhaa itseruoskintaa antaa Suomesta kuva siirtomaavaltioihin rinnastettavana kolonialistisena valtiona. Orjalaivojen tervaa ei sentään nostettu esille.

Pasi Pulju

JÄSENPALVELUN MYYTÄVÄT TUOTTEET

	Hinta		Hinta
Kortit		Jääkärien testamentti Suomen nuorisolle	6,00
Uudistettu jääkärilippu	1,00	Hohenlockstedt 100 v juhlamitali	20,00
Jääkärilippukortti 2-os. + kuori	2,00	Jääkärit DVD – YLE:n draamadokumentti	27,00
Onnittelukortti jääkärimerkillä + kuori	2,00	Fallna för friheten -medalj	8,50
Suomen jääkärit kortti 2-os. + kuori	2,00	Jägarens väg	3,00
Jääkärikunniamerkki	1,00	Jääkärien elämäntyö – Itsenäisyyden	
Jääkärien tulo Vaasaan	1,00	puolesta, julkaisu (Kielet: suomi, ruotsi,	
Vaasan jääkäripatsas talvikuva	1,00	saksa, englantia ja latvia)	10,00
Vaasan jääkäripatsas talvikuva 2-os. + kuori	1,50	Hopeiset 27-kalvosinnapit	150,00
Jääkäriiliike 100 vuotta	1,00	Hopeinen 27-riipus ketjulla	150,00
Jääkäriiliike 100 vuotta 2-os. + kuori	1,50	Hopeinen 27 -kravattineula	150,00
Pakettikortti jääkärimerkillä	0,50	Hopeinen 27-rintakoru	150,00
Rovaniemen jääkäripatsas	0,20	Kirjeensulkijamerkki, (arkki sis 50 kpl)	2,50
Skangal-Mangal tiellä + kuori	0,50	Kynttilä, Jääkärimerkillä	8,00
Suomen Jääkärit	1,00	Puukko Jääkärimerkillä	70,00
Vaasan jääkäripatsas	0,20	Suomen Jääkärien elämäkerrasto,	
Wasserturm	0,20	I täydennysosa 1957	5,00
Adressit		Ur Jägarnas levand och gärning	5,00
Ilman tekstiä	10,00	Vain jäsenille	
Kansliasta kirjoitettuna/toimitettuna	12,00	Perinneyhdistyksen jäsenmerkki	12,00
Laajempi tekstaus	13,00		
Muut tuotteet		Erillisillä hakemuksilla myynnissä	
Markku Aherto: Jääkäreitä ja latutarhoja.		Jääkäripienoismerkki	100,00
Lappilaiset jääkäriiliikkeessä 1914-1918 ja		Jääkärihautamerkki	80,00
jääkäriperinteen vaaliminen Lapissa	20,00		
Jääkärilippupostimerkki -arkki (10 kpl)	27,00		

Tilaukset Jääkärikansliasta:

Döbelninkatu 2, 00260 HELSINKI • Puh. 050 377 8845 (myös tekstiviestit) • sposti: kanslia@jp27.fi
Toimitamme tuotteet kerran viikossa. Hintoihin lisätään postikulut.

PAROLE

www.jp27.fi

Päätoimittaja – Chefredaktör

Jukka Knuuti, 040 753 2751
jukka.knuuti@gmail.com
Taitto Kirsi Rasinen

Lehti ilmestyy 4 numeroa vuodessa: maalisk., kesä-, syys- ja joulukuun alussa.
Hinta 20 €/vsk
4 numerin i året, 20 €/årg

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ – JÄGARSTIFTELSEN

Puheenjohtaja – Ordförande

Laatikainen Pertti

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Fagerlös Peter

Asiamies – Ombudsman

Eklin Jukka

Jäsenet – Medlemmar

Berg, Marjatta

Elomaa, Juhani

Heiskanen, Kari

Häyry, Tomas

Jordan, Kari

Kesseli, Pasi

Kivinen, Timo

Pennanen, Jukka

JP27:n PERINNEYHDISTYS ry

FÖRENINGEN JB27:s TRADITIONER rf

Hallitus – Styrelse

Puheenjohtaja – Ordförande

Valtonen Vesa

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Hakkarainen Arno

Jäsenet – Medlemmar

Ahokas Kari

Hakola Terhi

Latvala Raimo

Miettinen Helena

Porvali Martti

Sillanpää Pekka

KANSLIA: tiistai ja torstai 9.00–15.00, muutoin sopimuksen mukaan. Va toiminnanjohtajan Pertti Ruotsalaisen tavoittaa kanslian numerosta 050 377 8845 ja sähköpostitse kanslia@jp27.fi

Kansliet: tisdag och torsdag 9–15, andra tider enligt överenskommelse. Tf verksamhetsledare Pertti Ruotsalainen är anträffbar på kansliet på nummer 050 377 8845 och per epost kanslia@jp27.fi

Jääkärikanslia on kesälomalla 1.7.–31.7.2024. Kiireettömät tilaukset ym. voi lähettää sähköpostilla kanslia@jp27.fi.

Niitä seurataan loman aikana, mutta toimituksessa on syytä varautua viiveeseen.

Suomen ilmailuvoimien, sittemmin ilmavoimien, syömähammas 1920-30-luvuilla Hansa Brandenburg W 33 meritiedustelukone. Koneita valmistettiin Suomessa lisenssillä 122 kappaletta, joista kaksi myytiin Latviaan. Ilmavoimien roolia ideoinut jääkärikapteeni Aarne Snellman (kts. sivut 25–27) ymmärsi, ettei suurikokoisilla ja kömpelöillä ei ollut mitään taisteluarvoa, vaikka niillä voitiin esittää komea muodostelmalentoa. Suomen ilmavoimilla on ollut vain yhtä konetyyppiä enemmän kuin Hansoja, nimittäin Messerschmitt 109-hävittäjän eri versioita, joita oli 162 kappaletta.

